

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

**ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ 2016-2020 ԹԹ.
ԻՐԱԿԱՆԱՃՄԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԳՈՐԾԱԴՐՄԱՆ ԴԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԵՂԱԿԱՐԳ**

**IMPLEMENTATION STRATEGY
OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR
HIGHER EDUCATION OF ARMENIA FOR 2016-2020**

**CONCEPT PAPER
ON FUNCTIONALITIES OF THE BODY IN CHARGE OF
IMPLEMENTATION OF NATIONAL QUALIFICATIONS
FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION OF ARMENIA**

ՀՏԴ 378
ԳՄԴ 74.58
Հ 247

ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի
Հ 247 2016-2020 թթ. իրականացման ռազմավարություն: ՀՀ բարձրագույն
կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման
պատասխանատու մարմնի հայեցակարգ.- Եր.: 2016.- 108 էջ:

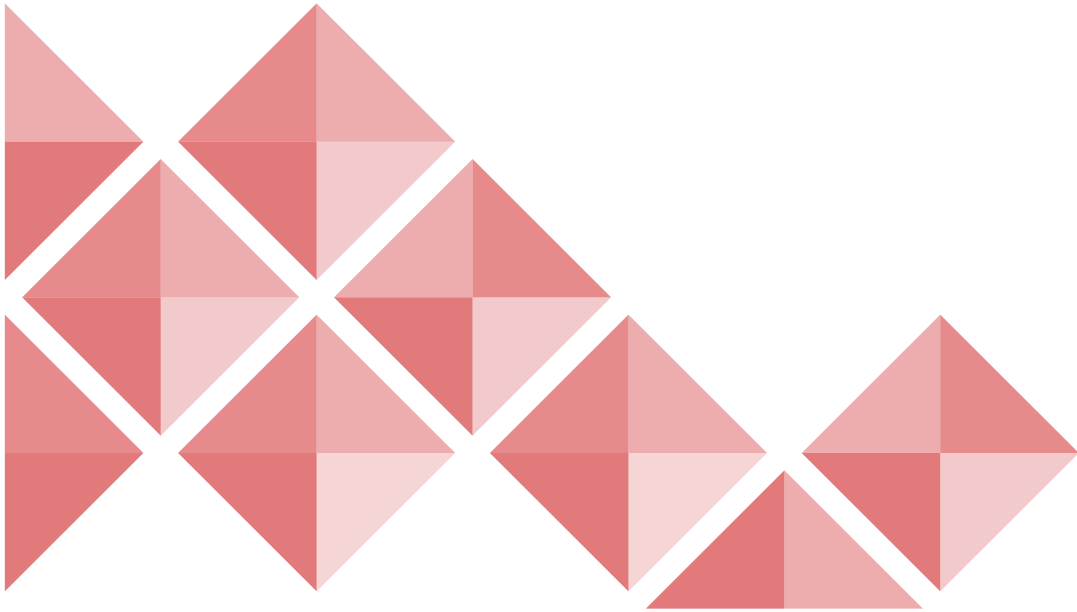
ՀՏԴ 378
ԳՄԴ 74.58

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

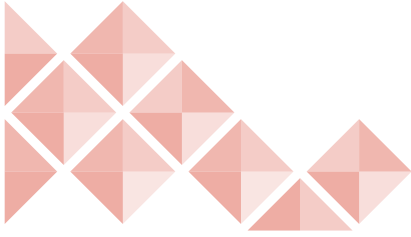

**TEMPUS «ԱՐՄԵՆՔԱ» ՆԱԽԱԳԻԾ
ԹԻՎ 543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES
«ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՎ ՈՒՆՐԱՅՅԻՆ
ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՃՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ»**

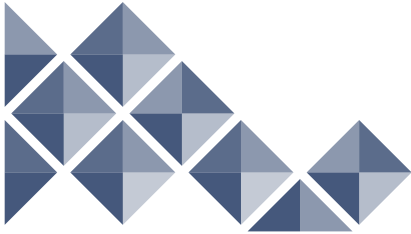
**ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ 2016-2020 ԹԹ.
ԻՐԱԿԱՆԱՃՄԱՆ ՈՎՁՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

ԵՐԵՎԱՆ 2016

***Այս նախագիծը ֆինանսավորվել է Եվրոպական
Հանձնաժողովի օժանդակությամբ:***

***Սույն հրապարակումը արտացոլում է միայն
հեղինակների տեսակետները, և Հանձնաժողովը
պատասխանատվություն չի կրում դրանում տեղ
գտած տեղեկատվության կիրառման համար:***

***This project has been funded with support from the
European Commission.***

***This publication reflects the views only of the
author, and the Commission cannot be held
responsible for any use which may be made of the
information contained therein.***

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ	6
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ	7
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	8
ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ	10
ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՎ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ՑՈՒՑԻՉՆԵՐ	11
ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ	19
ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ	28
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ	29
ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՑԻՆ ՊԼԱՆ	31

ՆԱԽԱԲԱՆ

Որակավորումների ազգային շրջանակի (ՈԱՇ) իրականացումը եղել և մնում է ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգի վերջին տասնամյակի բարեփոխումների հիմնական թիրախներից և մարտահրավերներից մեկը: Առաջին ՈԱՇ-ը ՀՀ Կառավարությունը ներմուծել է դեռևս 2011թ-ին՝ մի քանի տարիների նախապատրաստական աշխատանքներից հետո: Չնայած երեք տարի էր անցել ՀՀ առաջին ՈԱՇ-ի հաստատումից հետո, սակայն այն դեռևս էական ազդեցություն չէր ունեցել բարձրագույն կրթության համակարգի վրա: 2012թ-ին ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարությունը (ԿԳՆ) նախաձեռնեց ՈԱՇ-ի ինքնահավաստագրման գործընթաց: Միջազգային փորձագիտական խմբի գնահատման արդյունքում բացահայտվեցին մի շարք թերություններ և բացթողումներ, որոնք խոչընդոտում էին ՈԱՇ-ի ազդեցությունը Հայաստանի կրթական ոլորտի վրա: Նշված թերություններից մեկը ՀՀ ՈԱՇ-ի իրականացման երկարաժամկետ ռազմավարության բացակայությունն էր՝ մանրամասն աշխատանքային պլանով և ժամանակացույցով:

2014թ-ին Տեմպուս «ԱՐՄԵՆ-ՔԱ» 543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES «Որակավորումների ազգային և ոլորտային շրջանակների իրականացումը Հայաստանում» նախագծի շրջանակներում ՀՀ բարձրագույն կրթության նոր ՈԱՇ-ի մշակումից հետո՝ 2015-ին մշակվեց նաև «ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի իրականացման 2016-2020 թթ. ռազմավարությունը»:

Ռազմավարությունը և դրա իրականացման աշխատանքային պլանը 2015-ի հոկտեմբերին ներկայացվել է ՀՀ ԿԳՆ՝ քննարկման և հիմնական շահակիցների արձագանքը ստանալու նպատակով: Քանի որ այդ ժամանակ ՀՀ նոր ՈԱՇ-ը դեռևս հաստատված չէր ՀՀ Կառավարության կողմից, ուստի ԿԳՆ-ն հետաձգեց ՈԱՇ-ի իրականացման սույն ռազմավարության գործարկումը:

2016թ-ի հուլիսին ՀՀ Կառավարության կողմից ՈԱՇ-ի հաստատումից հետո դրա իրականացման ռազմավարությունն արդեն կարող էր կյանքի կոչվել:

«ԱՐՄԵՆ-ՔԱ» ծրագրի շրջանակներում ՈԱՇ-ի իրականացման ռազմավարության հրատարակման պահին վերջինիս մի շարք խնդիրներ, գործողություններ և միջոցառումներ արդեն իրականացվել կամ գտնվում են իրականացման փուլում: Աշխատանքային պլանում դրանք ներկայացված են համապատասխանաբար **կապույտ** և **կանաչ** գույներով:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱՓՇԱՏԿ	Ակադեմիական փոխանակման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոն
ԲԿ	Բարձրագույն կրթություն
ԲԿՈԱՇ	ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակ
ԲԿՈԵՇ	Բարձրագույն կրթության որակավորումների եվրոպական շրջանակ (Դուբլինյան նկարագրիչներ)
ԲԿՌ-ՀԱԿ	Բարձրագույն կրթության ռազմավարական հետազոտությունների ազգային կենտրոն
ԲՀՄԿ օրենք	Բարձրագույն և հետրուհական մասնագիտական կրթության մասին ՀՀ օրենք
ԲՈՒՀ	Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն
ԳՊՀ	Գավառի պետական համալսարան
ԳՊՄԻ	Գյումրու պետական մանկավարժական ինստիտուտ
ԵԲԿՏ	Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք
ԵԶՈՒ	Որակի ապահովման եվրոպական չափորոշիչներ և ուղենիշներ
ԵՊԼՀ	Երևանի պետական լեզվահասարակագիտական համալսարան
ԵՊՀ	Երևանի պետական համալսարան
ԿԳՆ	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն
ՀԱԱՀ	Հայաստանի ազգային ազրարային համալսարան
ՀԳՀՄ	Հայաստանի գործատուների հանրապետական միություն
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՀՊՄՀ	Հայաստանի պետական մանկավարժական համալսարան
ՈԱ	Որակի ապահովում
ՈԱԱԿ	ՀՀ «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամ
ՈԵՇ	Հարատև/ցկյանս ուսումնառության որակավորումների եվրոպական շրջանակ
ՈՈՇ	Որակավորումների ոլորտային շրջանակ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն ռազմավարությունը սահմանում է ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի (ԲԿՈԱՇ) երկարաժամկետ նպատակները և խնդիրները, որոնց իրականացումը միտված է ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգի հետագա զարգացմանը:

Ռազմավարությունը ներառում է համապատասխան միջոցառումներ և մեխանիզմներ՝ ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ը շահակիցների լայն շրջանում տարածելու և գործադրելու, բարձրագույն կրթության տարբեր որակավորումների միջև կապը հստակեցնելու և դրանց որակը հավաստելու, ինչպես նաև ԲԿՈԱՇ-ում ներառված որակավորումների ճանաչումը արտերկրում խթանելու համար: Ռազմավարության հաջող իրականացման համար անհրաժեշտ է բոլոր շահագրգիռ կողմերի, մասնավորապես՝ Կրթության և գիտության նախարարության, բուհերի և այլ կրթական հաստատությունների, Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոնի (ՈԱԱԿ), Ակադեմիական փոխանակման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոնի (ԱՓՇԱՏԿ), ինչպես նաև սովորողների, գործատուների և սոցիալական այլ գործընկերների ու առնչվող պետական կառույցների ակտիվ ներգրավումն այդ գործընթացում:

Սույն ռազմավարության արդյունավետ իրականացման հիմնական գրավականներն են՝ բարձրագույն կրթության որակավորումները և կրթական ծրագրերը մշակելիս ուսումնառության վերջնարդյունքների կիրառումը, որակավորումների միջև անցման թափանցիկ և բազմազանեցված ուղիների ապահովումը, ինչպես նաև ԲԿՈԱՇ-ի որակավորումների որակի ապահովումը և միջազգային ճանաչմանը նպաստելը:

Մինևույն ժամանակ, ԲԿՈԱՇ-ի ռազմավարության իրականացման աշխատանքները համակարգելու և սահմանված նպատակների ու խնդիրների կատարման առաջընթացն ու ձեռքբերումը վերահսկելու/մշտա-

դիտարկելու նպատակով անհրաժեշտ է առանձնացնել կամ ստեղծել ԲԿՈԱՇ-ի իրականացման համար պատասխանատու մարմին կամ կառույց:

ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ի իրականացման սույն ռազմավարության հիմքում դրված են երեք հիմնական նպատակներ, որոնցից յուրաքանչյուրին հասնելու համար սահմանվել են համապատասխան ռազմավարական խնդիրներ և մշակվել դրանց իրագործման կոնկրետ գործողություններ/միջոցառումներ: Յուրաքանչյուր ռազմավարական խնդրի կատարման աստիճանը կամ առաջընթացը չափելու համար սահմանվել են կատարողականի կամ առաջընթացի գնահատման ցուցիչներ: Ռազմավարական ծրագիրը պարունակում է նաև համապատասխան ժամանակացույց և աշխատանքային պլան, որտեղ ներկայացված են առանձին գործողությունների/միջոցառումների իրականացման ժամկետները, պատասխանատուները, ֆինանսավորման աղբյուրը և ակնկալվող արդյունքը:

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ

Հիմնվելով ՀՀ ԲԿՈԱԸ-ի իրականացման առկա իրավիճակի վերլուծության¹ և բարձրագույն կրթության ներկայիս կարիքների բացահայտման արդյունքների² վրա՝ սահմանվում են ԲԿՈԱԸ-ի հաջող իրականացման համար անհրաժեշտ հետևյալ երեք հիմնական ռազմավարական նպատակները.

- 1. Իրազեկել հանրությանը ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի մասին և խթանել դրա օգտագործումը բոլոր հիմնական շահակիցների կողմից:**
- 2. Իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների որակի հավաստում՝ ազգային և եվրոպական չափորոշիչներին համապատասխան:**
- 3. Խթանել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների ճանաչումը արտերկրում, իսկ այնտեղ շնորհվածներինը՝ Հայաստանում:**

Վերոնշյալ նպատակների իրականացումը ենթադրում է պարզ, հասկանալի, թափանցիկ, հասարակության և տնտեսության կարիքներին միտված և դրանց հետ փոխկապակցված որակավորումների համակարգի ստեղծում և կիրառում:

¹ - Սթեֆեն Ադամ, Եվա Գոնսզի (անդամակցել են որպես միջազգային խորհրդատուներ ՀՀ ՈԱԸ-ի ինքնահավաստագրման աշխատանքային խմբին), ՀՀ որակավորումների ազգային շրջանակի ներկայիս իրավիճակի վերլուծությունը՝ այդ թվում դրա հետագա զարգացման առաջարկությունները: Զեկույց, 31 մայիսի 2012թ., 18 էջ:

- Սթեֆեն Ադամ, Եվա Գոնսզի, ՀՀ որակավորումների ազգային նոր շրջանակի նախնական գնահատականը: Զեկույց, 11 դեկտեմբերի 2012թ., 7 էջ:

- Արմեն Աշոտյան (ՀՀ կրթության և գիտության նախարար), զեկույց կրթության նախարարների 2-րդ տարածաշրջանային կոնֆերանսում՝ նվիրված անդամ երկրներում ԵԲԿՏ սկզբունքների իրականացմանը: Ստրասբուրգ, 22-23 նոյեմբերի, 2012թ.: (<http://www.coe.int/higher-education>):

² Ա. Բուդաղյան, Յու. Սարգսյան, Ն. Մանասյան, Մ. Սանթրոբջյան, Հայաստանի բարձրագույն կրթության բարեփոխումների առկա վիճակը և հեռանկարները Բոլոնիայի գործընթացի համատեքստում. Վերլուծական զեկույց՝ պատրաստված ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության պատվերով: Բարձրագույն կրթության ռազմավարական հետազոտությունների ազգային կենտրոն, Փրինստինֆո, Երևան, 2012, 222 էջ:

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԵՎ ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆԻ ՑՈՒՑԻՉՆԵՐ

Ստորև ներկայացված են այն խնդիրները, որոնց իրականացումը երկարաժամկետ պլանում կհանգեցնի սահմանված երեք ռազմավարական նպատակների կատարմանը, ինչպես նաև առաջընթացի/կատարողականի գնահատման ցուցիչներ, որոնք հնարավորություն կտան ծրագրի ավարտին չափելու այդ խնդիրների կատարման ուղղությամբ ձեռքբերված ընթացիկ առաջընթացը և վերջնարդյունքները:

ՆՊԱՏԱԿ 1. ԻՐԱԶԵԿԵԼ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ԵՎ ԽԹԱՆԵԼ ԴՐԱ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԲՈԼՈՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՇԱՀԱԿԻՑՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ:

ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակը (ԲԿՈԱՇ) առաջին հերթին պետք է հասկանալի և ընկալելի լինի սովորողների, բուհերի (և ուսումնական այլ հաստատությունների), գործատուների, առնչվող պետական և հասարակական կառույցների և այլ շահակիցների համար, մինչև ժամանակ, հարմար լինի օգտագործման տեսանկյունից: Ուստի, որակավորումները պետք է մշակվեն և նկարագրվեն/սահմանվեն այնպես, որպեսզի բավարարեն այդ պահանջները: ԲԿՈԱՇ-ի իրականացման գործընթացում պետք է կարևորվեն կրթական վերջնարդյունքները, որոնք հիմք կհանդիսանան որակավորումների և այլ կրթական արդյունքների/ձեռքբերումների նկարագրման, համեմատման, գնահատման, շնորհման և ճանաչման համար: ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ի դերն ավելի կմեծանա, եթե այն լայնորեն օգտագործվի աշխատանքային (ծառայողական) պաշտոններում մասնագետների ընտրության և նշանակման, իսկ բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում՝

ուսանողների/սովորողների ընդունելության գործընթացներում: Վերջինս ենթադրում է հանրության շրջանում ԲԿՈԱԾ-ի և դրա որակավորումների վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացում ու համապատասխան գիտելիքի շարունակական զարգացում: Այս տեսանկյունից կարևորվում է նաև ՀՀ ԲԿՈԱԾ-ի որակավորումների և համապատասխան կրթական ծրագրերի ազգային տեղեկատվական ռեգիստրի ստեղծումը:

Իրականացվող խնդիրները մինչև 2020 թվականը

- 1.1. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման և հետագա զարգացման համար պատասխանատու կառույց/մարմին:
- 1.2. Բարձրացնել բոլոր շահակիցների և հանրության իրազեկվածությունը ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի վերաբերյալ:
- 1.3. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման համար անհրաժեշտ իրավական և մեթոդաբանական հենքն ու պրակտիկ գործիքամիջոցները:
- 1.4. Չարգացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի հիմնական շահակիցների ներուժը՝ շրջանակի արդյունավետ կիրառման և հետագա զարգացման նպատակով:
- 1.5. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին համահունչ որակավորումների ոլորտային շրջանակներ (ՈՈՇ)՝ բարձրագույն կրթության տարբեր մասնագիտական ոլորտների համար:
- 1.6. Մշակել և գործադրել ինստիտուցիոնալ (բուհական) մակարդակում ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի իրականացման համալիր միջոցառումների ծրագիր:
- 1.7. Մշակել օրենսդրական փոփոխությունների նախագիծ՝ պետական և հանրային կառույցների աշխատողների ծառայողական անձնագրե-

րում ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին համապատասխան հղումներ ներառելու նպատակով:

- 1.8. Մշակել և իրականացնել նախընթաց ուսումնառության ճանաչումը խթանող գործողությունների ազգային ծրագիր՝ հիմնված ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային և որակավորումների ոլորտային շրջանակների օգտագործման վրա:

Առաջընթացի/կատարողականի գնահատման ցուցիչներ

- ◆ *ԲԿՈԱԸ-ի գործադրման համար պատասխանատու կառույցը/մարմինը սրբեղծվել է ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության կողմից և գործում է:*
- ◆ *Հիմնական շահակիցները (հայրկապես բուհերը և գործադրումները) բավականաչափ տեղեկացված են ԲԿՈԱԸ-ի մասին, ինչի մասին փաստում են անցկացված հարցումները:*
- ◆ *ՀՀ բարձրագույն կրթության օրենսդրությունում առկա են համապատասխան հղումներ ԲԿՈԱԸ-ին:*
- ◆ *Առկա են մեթոդական ձեռնարկներ և պրակտիկ ուղեցույցներ, որոնք օժանդակում են ԲԿՈԱԸ-ի կիրառմանը բուհերում և այլ շահագրգիռ կառույցներում:*
- ◆ *Բուհերի, բարձրագույն կրթության ոլորտը կարգավորող մարմինների, հավատարմագրման ու ճանաչման կառույցների, գործադրումների և սոցիալական գործընկերների ներկայացուցիչները վերապատրաստվել են ԲԿՈԱԸ-ի օգտագործման համար:*
- ◆ *ՀՀ բարձրագույն կրթության բոլոր մասնագիտական ոլորտներում առկա են համապատասխան ՈՈՇ-ներ:*
- ◆ *Բուհերն ու այլ ուսումնական հաստատություններն օգտագործում են ԲԿՈԱԸ-ը և ՈՈՇ-ները կրթական ծրագրեր մշակելիս և գնահատելիս:*

- ◆ Կրթական ծրագրերը համահունչ են ԲԿՈԱԸ-ի և ՈՈԸ-ների նկարագրիչների պահանջներին և հիմնված են կրթական վերջնարդյունքների վրա:
- ◆ Դիպլոմի հավելվածը ներառում է համապատասխան հղումներ ՀՀ ԲԿՈԱԸ-ին:
- ◆ Գործադրողները և մասնագիտական գործունեությունը կարգավորող կառույցները (մասնագիտական ընկերակցություններ և այլն) օգտագործում են ԲԿՈԱԸ-ը աշխատողների ընտրության և համալրման գործընթացներում:
- ◆ Առկա են նախընթաց ուսումնառության ճանաչման ընթացակարգեր և չափանիշներ: ԲԿՈԱԸ-ի և ՈՈԸ-ների նկարագրիչներն օգտագործվում են սովորողների կրթական ձեռքբերումները չափելիս և գնահատելիս:

Ռազմավարական ծրագրի իրականացման ընթացքում հիմնական շահակիցների հետ համատեղ կմշակվեն մոնիթորինգի (մշտադիտարկման) մեխանիզմներ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև կատարողականի գնահատման լրացուցիչ ցուցիչներ:

ՆՊԱՏԱԿ 2. ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼ ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎԱԾ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՈՐԱԿԻ ՀԱՎԱՏՏՈՒՄ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԶՄՈՐՈՇԻՉՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ:

ՀՀ-ում շնորհիված որակավորումների նկատմամբ հանրության (այդ թվում՝ միջազգային) վստահությունն ապահովելու տեսանկյունից կարևոր է նաև որակավորումների համար բարձր չափանիշների սահմանումը, դրանց պահպանումն ու շարունակական բարելավումը, ինչպես նաև որակի հավաստման արդյունավետ մեխանիզմների գործադրումը: ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ում ներառված որակավորումների որակի հավաստումը՝ որակի ազգային և եվրոպական չափորոշիչների պահանջներին համապատասխան, մեծ նշանակություն կունենա ԲԿՈԱՇ-ի արժանահավատության ապահովման, ՀՀ մասնագիտական աշխատաշուկայում և բարձրագույն կրթության համակարգում փոխվստահության մթնոլորտի ձևավորման ու հետագա ամրապնդման համար:

Իրականացվող խնդիրները մինչև 2020 թվականը

- 2.1. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառվող որակավորումների նկարագրման (սահմանման) չափորոշիչներ, ձևաչափեր և համապատասխան ընթացակարգ:
- 2.2. Մշակել և գործադրել անհրաժեշտ գործիքակազմ ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային և որակավորումների ոլորտային շրջանակների նկարագրիչներին բարձրագույն կրթության ծրագրերի համապատասխանությունը ստուգելու համար:
- 2.3. Ներմուծել և իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների կրթական ծրագրերի որակի արտաքին հավաստման (հավատարմագրում կամ աուդիտ) պարտադիր գործընթաց:

2.4. Ստեղծել և գործարկել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների ազգային տեղեկատվական ռեգիստր:

Առաջընթացի/կատարողականի գնահատման ցուցիչներ

- ◆ *Գործում են ԲԿՈԱԸ-ի որակավորումների սահմանման (նկարագրման) միասնական ձևաչափեր և հաստատման ընթացակարգեր:*
- ◆ *Առկա են ԲԿՈԱԸ-ին և ՈՈՇ-ներին կրթական ծրագրերի համապատասխանությունը ստուգելու հստակ չափանիշներ:*
- ◆ *ՀՀ բարձրագույն կրթության ծրագրերի հավաքարմագրման գործող կարգը վերանայվել է կամ ներդրվել է կրթական ծրագրերի պարտադիր արտաքին աուդիտի նոր կարգ:*
- ◆ *Որակավորումների ազգային ռեգիստրը գործում է և առցանց հասանելի է լայն հանրությանը:*

Ռ-ազմավարական ծրագրի իրականացման ընթացքում հիմնական շահակիցների հետ համատեղ կմշակվեն մոնիթորինգի (մշտադիտարկման) մեխանիզմներ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև կատարողականի գնահատման լրացուցիչ ցուցիչներ:

ՆՊԱՏԱԿ 3. ԽԹԱՆԵԼ ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՑԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎԱԾ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՃԱՆԱԶՈՒՄԸ ԱՐՏԵՐԿՐՈՒՄ, ԻՍԿ ԱՅՆՏԵՂ ՇՆՈՐՀՎԱԾՆԵՐԻՆԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ:

Անհատները, սովորաբար, երկու նպատակով են դիմում իրենց որակավորումները ճանաչելու՝ կրթությունը շարունակելու կամ աշխատանքի անցնելու համար: Ընդ որում, ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ արտերկրում աշխատանքի անցնելիս գործում են որակավորումների ճանաչման խիստ տարբեր մոտեցումներ: Սա պայմանավորված է նաև այն հանգամանքով, որ կան մասնագիտական ոլորտներ, որտեղ մասնագիտական գործունեությունը կարգավորվում է օրենքով (օրինակ, բժշկություն, իրավագիտություն և այլն) և կան այնպիսիք, որոնք ընդհանրապես չեն կարգավորվում:

ՀՀ ԲԿՈԱԾ-ի որակավորումների ճանաչումն արտերկրում պետք է խթանվի մի քանի ուղղություններով: Նախ, ԲԿՈԱԾ-ը պետք է համադրելի լինի Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքի (ԵԲԿՏ) որակավորումների շրջանակի (Դուբլինյան նկարագրիչների) հետ և անցնի ինքնահավաստագրում, այնուհետև այն պետք է համապատասխանեցվի Որակավորումների եվրոպական շրջանակին (Հարատև/ցկյանս ուսումնառության որակավորումների շրջանակին): Սա կնպաստի ՀՀ-ում շնորհված որակավորումների ճանաչմանը արտերկրում և կոլլուրացնի ՀՀ քաղաքացիների մուտքը միջազգային աշխատաշուկա կամ կրթական ոլորտ: Մյուս կողմից, արտասահմանում շնորհված որակավորումների քանակի զգալի աճը Հայաստանում պահանջում է դրանց ճանաչման հստակ չափանիշներ և ընթացակարգեր:

Իրականացվող խնդիրները մինչև 2020 թվականը

3.1. Համապատասխանեցնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակը Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքի և Որակավորումների եվրոպական շրջանակներին:

- 3.2. Կնքել բարձրագույն կրթության որակավորումների փոխհարաբերման վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագրեր եվրոպական և այլ տարածաշրջանների երկրների հետ:
- 3.3. Տրամադրել ամբողջական և հավաստի տեղեկատվություն որակավորումների ճանաչման արտասահմանյան մարմիններին՝ ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի և դրա որակավորումների վերաբերյալ:
- 3.4. Նպաստել ՀՀ բուհերի, սովորողների, գործատուների և այլ շահակիցների իրազեկվածության բարձրացմանը Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոնի (ԱՓՇԱՏԿ) գործառույթների վերաբերյալ:

Առաջընթացի/կատարողականի գնահատման ցուցիչներ

- ◆ *ԲԿՈԱԸ-ն անցել է ինքնահավաստագրում:*
- ◆ *Առկա են որակավորումների փոխադարձ ճանաչման վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագրեր:*
- ◆ *ԲԿՈԱԸ-ի և դրա որակավորումների վերաբերյալ անգլալեզու տեղեկատվությունը հասանելի է համացանցում:*
- ◆ *ՀՀ որակավորումների ճանաչումը ԲԿՈԱԸ-ի միջոցով հնարավոր է արդյունավետ:*
- ◆ *Հարցումների արդյունքում հիմնական շահակիցներից ստացված կարծիքը ԱՓՇԱՏԿ-ի գործառույթների վերաբերյալ:*

Ռազմավարական ծրագրի իրականացման ընթացքում հիմնական շահակիցների հետ համատեղ կմշակվեն մոնիթորինգի (մշտադիտարկման) մեխանիզմներ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում՝ նաև կատարողականի գնահատման լրացուցիչ ցուցիչներ:

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐ

Սահմանված խնդիրներից յուրաքանչյուրի իրագործման համար առաջարկվում են հետևյալ գործողությունները և միջոցառումները:

**ՆՊԱՏԱԿ 1. ԻՐԱԶԵԿԵԼ ՀԱՆՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ
ՄԱՍԻՆ ԵՎ ԽԹԱՆԵԼ ԴՐԱ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ԲՈԼՈՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆ
ՇԱՀԱԿԻՑՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ:**

ԽՆԴԻՐ 1.1. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման և հետագա զարգացման համար պատասխանատու կառույց/մարմին:

- 1.1.1. Կազմակերպել քննարկումներ ԿԳՆ-ի, բուհերի և այլ հիմնական շահակիցների հետ՝ ԲԿՈԱՇ-ի պատասխանատու կառույցի/մարմնի կարգավիճակի, լիազորությունների ու պատասխանատվությունների սահմանման վերաբերյալ:
- 1.1.2. Մշակել և հաստատել կառույցի/մարմնի կանոնադրությունը, ընտրել կազմը:
- 1.1.3. Ստեղծել և հաստատել կառույցի/մարմնի գործունեության նորմատիվային և մեթոդաբանական հենքը:

ԽՆԴԻՐ 1.2. Բարձրացնել բոլոր շահակիցների և հանրության իրազեկվածությունը ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի վերաբերյալ:

- 1.2.1. Ստեղծել ԲԿՈԱՇ-ի հիմնական տերմինները, հասկացությունները և սկզբունքները պարզաբանող համակարգված տերմինաբանական բառարան:

- 1.2.2. Մշակել համապատասխան ուղեցույցներ և լուսաբանող նյութեր՝ տարբեր շահակիցների համար (սովորողներ և նրանց ծնողներ, բուհեր և այլ ուսումնական հաստատություններ, գործատուներ և նրանց ներկայացուցիչներ և այլն)՝ որակավորումներն ավելի հասկանալի դարձնելու և սովորողների մասնագիտական կողմնորոշումը խթանելու համար:
- 1.2.3. Իրականացնել մշակված տերմինաբանական բառարանի, ուղեցույցների և լուսաբանող նյութերի տարածմանն ուղղված տարբեր միջոցառումներ (շնորհանդեսներ, քննարկումներ, սեմինարներ և աշխատաժողովներ և այլն) բոլոր հիմնական շահակիցների շրջանում:

ԽՆԴԻՐ 1.3. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման համար անհրաժեշտ իրավական և մեթոդաբանական հենքն ու պրակտիկ գործիքամիջոցները:

- 1.3.1. Սահմանել ԲԿՈԱԸ-ը և նրա հիմնական նպատակները «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքում:
- 1.3.2. Մշակել ԲԿՈԱԸ-ի իրականացման ձեռնարկ՝ բուհերի, գործատուների և ոլորտը կարգավորող պետական մարմինների ու այլ շահակիցների համար:
- 1.3.3. Մշակել համապատասխան գործիքամիջոցներ (չափանիշներ) և թափանցիկ ընթացակարգեր՝ գործող որակավորումները ԲԿՈԱԸ-ին համապատասխանեցնելու և նոր որակավորումները շրջանակում ներառելու համար:

ԽՆԴԻՐ 1.4. Զարգացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի հիմնական շահակիցների ներուժը՝ շրջանակի արդյունավետ կիրառման և հետագա զարգացման նպատակով:

- 1.4.1. Կազմակերպել բուհերի դասախոսական և վարչական կազմերի, ՀՀ ԿԳՆ-ի, ԲԿՈԱՇ-ի պատասխանատու կառույցի/մարմնի, ՈԱԱԿ-ի, ԱՓՇԱՏԿ-ի համապատասխան աշխատողների պարբերական ուսուցում և վերապատրաստում՝ կրթական վերջնարդյունքների վրա հիմնված որակավորման նկարագրիչներ ձևակերպելու և գնահատելու հմտությունների զարգացման նպատակով:
- 1.4.2. Տարածել ԲԿՈԱՇ-ի իրականացման ձեռնարկը հիմնական շահակիցների շրջանում:
- 1.4.3. Իրականացնել բուհերի դասախոսական և վարչական կազմերի վերապատրաստումներ՝ ԲԿՈԱՇ-ի և ՈՈՇ-ների հիման վրա կրթական ծրագրեր և դասընթացներ մշակելու հմտությունների զարգացման նպատակով:
- 1.4.4. Տե՛ս նաև 1.5.3 գործողությունը:

ԽՆԴԻՐ 1.5. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին համահունչ որակավորումների ոլորտային շրջանակներ՝ բարձրագույն կրթության տարբեր մասնագիտական ոլորտների համար:

- 1.5.1. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության ՈՈՇ-ների մշակման մեթոդաբանությունը և ՈՈՇ-ի ձևակերպման ազգային մոդելը:

- 1.5.2. Կազմել ՈՈՇ-ները մշակող աշխատանքային խմբեր՝ ըստ ՀՀ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների գործող ցանկի³:
- 1.5.3. Իրականացնել աշխատանքային խմբերի ուսուցում՝ կրթական վերջնարդյունքների վրա հիմնված մակարդակի/որակավորման նկարագրիչներ ձևակերպելու և գնահատելու հմտությունների զարգացման նպատակով:
- 1.5.4. Ստեղծել 5 փորձնական ՈՈՇ-ներ՝ իրավագիտություն, քաղաքաշինություն, կրթություն, գյուղատնտեսություն և ֆիզիկա մասնագիտական ոլորտների համար:
- 1.5.5. ՈՈՇ-ների ստեղծման հաջողված փորձը տարածել բոլոր մասնագիտական ոլորտներում:

ԽՆԴԻՐ 1.6. Մշակել և գործադրել ինստիտուցիոնալ (բուհական) մակարդակում ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի իրականացման համալիր միջոցառումների ծրագիր:

- 1.6.1. Մշակել ազգային և ինստիտուցիոնալ քաղաքականություններ ու համապատասխան մեթոդաբանություն՝ ԲԿՈԱՇ-ի և ՈՈՇ-ների հիման վրա կրթական ծրագրերի ստեղծման համար:
- 1.6.2. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության ծրագրերի ներկայացման մասնագրի (սպեցիֆիկացիա) միասնական ձևաչափ և չափանիշներ:
- 1.6.3. Ստեղծել կրթական վերջնարդյունքների վրա հիմնված բակալավրի և մագիստրոսի ծրագրերի նմուշօրինակներ 5 մաս-

³ ՀՀ կառավարության 23 հոկտեմբերի 2014թ. թիվ 1191-Ն որոշումը բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների գործող ցանկը հաստատելու մասին:

նագիտական ոլորտներում՝ ԲԿՈԱՇ-ի և ՈՈՇ-ների նկարագրիչներին համահունչ:

1.6.4. Կազմել և իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության բոլոր ծրագրերի վերանշակման աշխատանքային պլան:

ԽՆԴԻՐ 1.7. Մշակել օրենսդրական փոփոխությունների նախագիծ՝ պետական և հանրային կառույցների աշխատողների ծառայողական անձնագրերում ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին համապատասխան հղումներ ներառելու նպատակով:

1.7.1. Նախապատրաստել և հաստատման ներկայացնել համապատասխան օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթ:

1.7.2. Ներառել համապատասխան հղումներ ԲԿՈԱՇ-ին՝ պետական և հանրային կառույցների աշխատողների ծառայողական անձնագրերում:

ԽՆԴԻՐ 1.8. Մշակել և իրականացնել նախընթաց ուսումնառության ճանաչումը խթանող գործողությունների ազգային ծրագիր՝ հիմնված ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային և ոլորտային շրջանակների օգտագործման վրա:

1.8.1. Ստեղծել համապատասխան հանձնախումբ, սահմանել վերջինիս լիազորությունների և պատասխանատվությունների շրջանակը:

1.8.2. Մշակել և հաստատել նախընթաց ուսումնառության ճանաչման ազգային քաղաքականություն և գործողությունների ծրագիր:

1.8.3. Մեկնարկել և իրականացնել նախընթաց ուսումնառության ճանաչման ազգային ծրագիրը:

ՆՊԱՏԱԿ 2. ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼ ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎԱԾ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՈՐԱԿԻ ՀԱՎԱՍՏՈՒՄ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉՆԵՐԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ:

ԽՆԴԻՐ 2.1. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառվող որակավորումների նկարագրման (սահմանման) չափորոշիչներ, ձևաչափեր և համապատասխան ընթացակարգ:

- 2.1.1. Մշակել ԲԿՈԱԾ-ում ներառվող որակավորումների նկարագրման չափորոշիչների լրակազմը և ներկայացման ձևաչափը:
- 2.1.2. Մշակել ԲԿՈԱԾ-ում որակավորումների ներառման ընթացակարգ:

ԽՆԴԻՐ 2.2. Մշակել և գործադրել անհրաժեշտ գործիքակազմ ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային և ոլորտային շրջանակների նկարագրիչներին բարձրագույն կրթության ծրագրերի համապատասխանությունը ստուգելու համար:

- 2.2.1. Մշակել չափանիշներ կրթական ծրագրերի համապատասխանությունը ԲԿՈԱԾ-ին և ՈՈՇ-ներին ստուգելու համար:
- 2.2.2. Մշակել համապատասխանության ստուգման ընթացակարգ:

ԽՆԴԻՐ 2.3. Ներմուծել և իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների կրթական ծրագրերի որակի արտաքին հավաստման (հավատարմագրում կամ աուդիտ) պարտադիր գործընթաց:

- 2.3.1. Կազմել կրթական ծրագրերի հավատարմագրման/աուդիտի ժամանակացույց և միջոցառումների ծրագիր՝ ըստ մասնագիտական ոլորտների (ծրագրային կլաստերների):

- 2.3.2. Կազմավորել փորձագիտական խմբեր ըստ մասնագիտական ոլորտների:
- 2.3.3. Կազմակերպել փորձագիտական խմբերի ուսուցում:
- 2.3.4. Իրականացնել կրթական ծրագրերի հավատարմագրում/ատոլիտ՝ ըստ սահմանված ժամանակացույցի:

ԽՆԴԻՐ 2.4. Ստեղծել և գործարկել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների ազգային տեղեկատվական ռեգիստր:

- 2.4.1. Մշակել ռեգիստրի կառուցվածքը և ձևաչափը, որակավորումների գրանցման ու տվյալների ներկայացման կարգը:
- 2.4.2. Հաստատել որակավորումների ռեգիստրը ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարությունում:
- 2.4.3. Գրանցել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումները և ծրագրերը ազգային ռեգիստրում:

**ՆՊԱՏԱԿ 3. ԽԹԱՆԵԼ ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿՈՒՄ ՆԵՐԱՌՎԱԾ
ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ՃԱՆԱՉՈՒՄԸ ԱՐՏԵՐԿՐՈՒՄ, ԻՍԿ ԱՅՆՏԵՂ
ՇՆՈՐՀՎԱԾՆԵՐԻՆԸ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ:**

ԽՆԴԻՐ 3.1. Համապատասխանեցնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակը Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքի և Որակավորումների եվրոպական շրջանակներին:

- 3.1.1. Ստեղծել ինքնահավաստագրման աշխատանքային խումբ:
- 3.1.2. Նախապատրաստել ԲԿՈԱՇ-ը ինքնահավաստագրման գործընթացին, կազմել ինքնահավաստագրման զեկույց:
- 3.1.3. Ներգրավել եվրոպական փորձագետներին, իրականացնել ինքնահավաստագրման գործընթաց:

ԽՆԴԻՐ 3.2. Կնքել բարձրագույն կրթության որակավորումների փոխհարաբերման վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագրեր եվրոպական և այլ տարածաշրջանների երկրների հետ:

- 3.2.1. Կազմել կնքվող համաձայնագրերի տիպային օրինակ:
- 3.2.2. Կազմել առաջնահերթ/գերակա երկրների ցանկը և նրանց հետ վարել նախնական բանակցություններ:
- 3.2.3. Կնքել համապատասխան համաձայնագրեր՝ ըստ պատրաստության աստիճանի:

ԽՆԴԻՐ 3.3. Տրամադրել ամբողջական և հավաստի տեղեկատվություն որակավորումների ճանաչման արտասահմանյան մարմինների՝ ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի և դրա որակավորումների վերաբերյալ:

- 3.3.1. Ստեղծել ԲԿՈԱՇ-ի որակավորումների ռեգիստրի անգլերեն տարբերակը, բոլոր գրանցված որակավորումների նկարագրությունները թարգմանել անգլերեն:
- 3.3.2. Տեղադրել այն ԲԿՈԱՇ-ի պատասխանատու կառույցի և ԱՓՇԱՏԿ-ի կայքերում, տրամադրել արտասահմանյան որակավորումները ճանաչող օտարերկրյա կառույցներին:

ԽՆԴԻՐ 3.4. Նպաստել ՀՀ բուհերի, սովորողների, գործատուների և այլ շահակիցների իրազեկվածության բարձրացմանը Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոնի (ԱՓՇԱՏԿ) գործառույթների վերաբերյալ:

- 3.4.1. Կազմել և հրատարակել որակավորումների ճանաչման գործընթացը լուսաբանող ուղեցույց և տարբեր տեղեկատվական կյութեր: Տարածել դրանք հիմնական շահակիցների շրջանում:
- 3.4.2. Պարբերաբար կազմակերպել որակավորումների ճանաչման գործընթացի վերաբերյալ տեղեկատվական սեմինարներ բուհերի, գործատուների և այլ շահակիցների համար:

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԸ

ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ի ռազմավարական ծրագրի իրականացման և մշտադիտարկման նպատակով մշակվել են համապատասխան ժամանակացույց (Հավելված 1) և մանրամասն աշխատանքային պլան (Հավելված 2), որտեղ ներկայացված են մինչև 2020թ. ընկած ժամանակահատվածի համար նախանշված գործողությունները/միջոցառումները, դրանց իրականացման ժամկետներն ու պատասխանատուները, ինչպես նաև ֆինանսավորման աղբյուրները և ակնկալվող արդյունքները: Ռազմավարական ծրագրի կատարման ընդհանուր վերահսկողությունն իրականացնում է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը:

Սույն ռազմավարական ծրագրի կատարման հաշվետվողականության հիմնական մեխանիզմները և ժամկետներն են.

- ◆ Աշխատանքային պլանի կատարողականի ամենամյա գնահատում՝ ձեռքբերված ակնկալվող արդյունքների չափման միջոցով:
- ◆ Ռազմավարական ծրագրի ավարտին կատարողականի ընդհանուր գնահատում՝ առաջընթացի/կատարողականի ցուցիչների և ՀՀ բարձրագույն կրթության համակարգի վրա ծրագրի ազդեցության որոշման միջոցով:

Ռազմավարական ծրագրի արդյունավետ իրականացման նպատակով ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ի համար պատասխանատու մարմինը/կառույցը սերտորեն համագործակցելու է բարձրագույն կրթության համակարգի բոլոր հիմնական շահակիցների՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության, բուհերի (և այլ կրթական հաստատությունների), ՈԱԱԿ-ի, ԱՓՇԱՏԿ-ի, սովորողների, սոցիալական գործընկերների, ինչպես նաև առնչվող պետական և հասարակական կառույցների հետ:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՑԻՆ ՊԼԱՆ

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿ 1. Իրագեցել հանրությանը ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի մասին և խթանել դրա օգտագործումը բոլոր հիմնական շահակիցների կողմից

ԽՆԴԻՐ 1.1. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման և հետագա զարգացման համար պատասխանատու կառույց/մարմին (01-06/2016)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Այնկալվող արդյունք
1.1.1. Կազմակերպել քննարկումներ ԿԳՆ-ի, բուհերի և այլ հիմնական շահակիցների հետ ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույցի/մարմնի կարգավիճակի, լիազորությունների ու պատասխանատվությունների սահմանման վերաբերյալ	01/2016	ՀՀ ԿԳՆ	-	Համապատասխան երաշխավորությունների լրակազմ
1.1.2. Մշակել և հաստատել կառույցի/մարմնի կանոնադրությունը, ընտրել կազմը	02-03/2016	Տեմկուտ ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Հաստատված կանոնադրություն և կազմ
1.1.3. Ստեղծել և հաստատել կառույցի/մարմնի գործունեության նորմատիվային և մեթոդաբանական հենքը	04-06/2016	Տեմկուտ ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Պաշտոնապես հաստատված կառույց

ԽՆԴԻՐ 1.2. Բարձրացնել բոլոր շահակիցների և հանրության իրազեկվածությունը ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի վերաբերյալ (01/2016–12/2017)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.2.1. Ստեղծել ԲԿՈԱԸ-ի հիմնական տերմինները, հասկացությունները և սկզբունքները պարզաբանող համակարգված տերմինաբանական բառարան	01/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Հրատարակված տերմինաբանական բառարան
1.2.2. Մշակել համապատասխան ուղեցույցներ և լուսաբանող նյութեր՝ տարբեր շահակիցների համար (սպորտիստներ և նրանց ծնողներ, բուհեր և այլ ուսումնական հաստատություններ, գործատուներ և նրանց ներկայացուցիչներ և այլն)՝ դրակավորումներն ավելի հասկանալի դարձնելու և սովորողների մասնագիտական կողմնորոշումը խթանելու համար	02/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Հրատարակված 3 ուղեցույց և լուսաբանող այլ նյութեր
1.2.3. Իրականացնել մշակված տերմինաբանական բառարանի, ուղեցույցների և լուսաբանող նյութերի տարածմանն ուղղված տարբեր միջոցառումներ (շնորհանդեսներ, քննարկումներ, սեմինարներ և աշխատաժողովներ և այլն) բոլոր հիմնական շահակիցների շրջանում	03/2016-12/2017	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ, բուհեր, ԱՓՇԱՏԿ, ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու մարմին, ՀԳՀՄ	Համաձայն ծրագրի բյուջեի, այլ աղբյուրներ	ԲԿՈԱԸ-ի իրազեկման 4 միջոցառում

ԽՆԴԻՐ 1.3. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի գործադրման համար անհրաժեշտ իրավական և մեթոդաբանական հենքն ու պրակտիկ գործիքամիջոցները (01-12/2016)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատուն	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.3.1. Սահմանել ԲԿՈԱԸ-ը և նրա հիմնական նպատակները «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքում	03-12/2016	ՀՀ ԿԳՆ	-	ԲՀՄԿ մասին լրացված ՀՀ օրենք
1.3.2. Մշակել ԲԿՈԱԸ-ի իրականացման ձեռնարկ՝ բուհերի, գործատուների և ոլորտը կարգավորող պետական մարմինների ու այլ շահակիցների համար	01-02/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	ԿԳՆ-ի կողմից երաշխավորված ԲԿՈԱԸ-ի իրականացման հրատարակված ձեռնարկ
1.3.3. Մշակել համապատասխան գործիքամիջոցներ (չափանիշներ), և թափանցիկ ընթացակարգեր՝ գործող որակավորումները ԲԿՈԱԸ-ին համապատասխանեցնելու և նոր որակավորումները շրջանակում ներառելու համար	01-02/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	ԲԿՈԱԸ-ում որակավորումների գրանցման ԿԳՆ-ի կողմից հաստատված չափանիշներ և ընթացակարգեր

ԽՆԴԻՐ 1.4. Զարգացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի հիմնական շահակիցների ներուժը՝ շրջանակի արդյունավետ կիրառման և հետագա զարգացման նպատակով (01/2016–12/2017)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.4.1. Կազմակերպել բուհերի դասախոսական և վարչական կազմերի, ՀՀ ԿԳՆ-ի, ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույցի/մարմնի, ՈԱԱԿ-ի, ԱՓՇԱՍԿ-ի համապատասխան աշխատողների պարբերական ուսուցում և վերապատրաստում՝ կրթական վերջնարդյունքների վրա հիմնված որակավորման նկարագրիչներ ձևակերպելու և գնահատելու հնտությունների զարգացման նպատակով	01-12/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, TWINNING AM/13/ENP/OT/13 ծրագիր ⁴	Համաձայն 2 ծրագրերի բյուջեների	Շուրջ 200 վերապատրաստվածներ՝ ԲԿՈԱԸ-ի հիմնական շահակիցներից
1.4.2. Տարածել ԲԿՈԱԸ-ի իրականացման ձեռնարկը հիմնական շահակիցների շրջանում	03-06/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	-	Ձեռնարկի 1000 տարածված օրինակ

⁴ Եվրոպական Միության հարևանության գործընկերության «Թ-վիժն» գործիք: Ծրագիր, որն ուղղված է Հայաստանի բարձրագույն կրթության ոլորտի հզորացմանը՝ եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքին ինտեգրվելու նպատակով:

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.4.3. Իրականացնել բուհերի դասախոսական և վարչական կազմերի վերապատրաստումները՝ ԲԿՈԱԾ-ի և ՈՈՇ-ների հիման վրա կրթական ծրագրեր և դասընթացներ մշակելու հնտությունների գարգացման նպատակով	06/2016-12/2017	Տեմպուա ARMENQA ծրագիր, TWINNING AM/13/ENP/OT/13 ծրագիր, ՀՀ բուհեր	Համաձայն 2 ծրագրերի բյուջեների, բուհերի միջոցներ	ՀՀ բուհերի շուրջ 200 վերապատրաստված աշխատողներ
1.4.4. Տե՛ն նաև 1.5.3 գործողությունը				

ԽՆԴԻՐ 1.5. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին համահունչ որակավորումների ոլորտային շրջանակներ (ՈՈՇ)՝ բարձրագույն կրթության տարբեր մասնագիտական ոլորտների համար (01/2016-12/2020)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.5.1. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության ՈՈՇ-ների մշակման մեթոդաբանությունը և ՈՈՇ-ի ձևակերպման ազգային ստրեղը	01-02/2016	Տեմպուա ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Ոլորտային շրջանակների մշակման հրատարակված ղեկավար ձեռնարկ

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.5.2. Կազմել ՈՈՇ-ները մշակող աշխատանքային խմբեր՝ ըստ ՀՀ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների և որակավորումների գործող ցանկի	01/2016 01-06/2017	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ	-	Գործող 5 աշխատանքային խմբեր, Գործող աշխատանքային խմբեր ԲԿ բոլոր մասնագիտական ոլորտներում
1.5.3. Իրականացնել աշխատանքային խմբերի ուսուցում՝ կրթական վերջնադրույթների վրա հիմնված մակարդակի/որակավորման նկարագրիչներ ձևակերպելու և գնահատելու հմտությունների զարգացման նպատակով	02-06/2016 07/2017- 07/2018	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ	Համաձայն ծրագրի բյուջեի, ԿԳՆ հատկացումներ	25 վերապատրաստված փորձագետ, Ծուրջ 140 վերապատրաստված փորձագետ
1.5.4. Ստեղծել 5 փորձնական ՈՈՇ-ներ՝ իրավագիտություն, կրթություն, գյուղատնտեսություն, բաղաբաշխություն և ֆիզիկա մասնագիտական ոլորտների համար	07-12/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	5 ոլորտային շրջանակներ
1.5.5. ՈՈՇ-ների ստեղծման հաջողված փորձը տարածել բոլոր մասնագիտական ոլորտներում	09/2018- 12/2020	ՀՀ ԿԳՆ	ԿԳՆ հատկացումներ	Ոլորտային շրջանակներ ԲԿ բոլոր մասնագիտական ոլորտներում

ԽՆԴԻՐ 1.6. Մշակել և գործադրել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի ինստիտուցիոնալ (բուհական) մակարդակում իրականացնան համալիր միջոցառումների ծրագիր (01/2016-12/2018)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.6.1. Մշակել ազգային և ինստիտուցիոնալ բաղաբաղադրյալություններ ու համապատասխան մեթոդաբանություն՝ ԲԿՈՍԸ-ի և ՈՈՇ-ների հիման վրա կրթական ծրագրերի ստեղծման համար	03-04/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Կրթություն հեն կրթական ծրագրերի մշակման հրատարակված ղեկավար ձեռնարկ
1.6.2. Մշակել ՀՀ բարձրագույն կրթության ծրագրերի ներկայացման մասնագրի (սպեցիֆիկացիա) միասնական ձևաչափ և չափանիշներ	05-06/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, ՀՀ ԿԳՆ	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	ԲԿ կրթական ծրագրերի ներկայացման միասնական ձևաչափ (մասնագիր) և համապատասխան պահանջներ՝ հաստատված ՀՀ ԿԳՆ-ի կողմից
1.6.3. Ստեղծել կրթական վերջնարդյունքների վրա հիմնված բակալավորի և մագիստրոսի ծրագրերի նմուշորինակներ 5 մասնագիտական ոլորտներում՝ ԲԿՈՍԸ-ի և ՈՈՇ-ների նկատառումներին համահունչ	07-12/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր, Համապատասխան բուհեր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	ԲԿՈՍԸ-ին և ՈՈՇ-ներին համահունչ ԲԿ ծրագրերի 5 նմուշորինակ
1.6.4. Կազմել և իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության բոլոր ծրագրերի վերանշակման աշխատանքային պլան	01/2017-12/2018	ՀՀ ԿԳՆ, Համապատասխան բուհեր	Բուհերի հատկացումներ	ԲԿՈՍԸ-ին և ՈՈՇ-ներին համահունչ ԲԿ կրթական ծրագրեր

ԽՆԴԻՐ 1.7. Մշակել օրենսդրական փոփոխությունների նախագիծ՝ պետական և հանրային կառույցների աշխատողների ծառայողական անձնագրերում ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին համապատասխան հղումներ ներառելու նպատակով (01-12/2020)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.7.1. Նախապատրաստել և հաստատման ներկայացնել համապատասխան օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթ	01-06/2020	ՀՀ ԿԳՆ	-	ՀՀ ազգային ժողով ներկայացված օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթ
1.7.2. Ներառել համապատասխան հղումներ ԲԿՈԱԾ-ին՝ պետական և հանրային կառույցների աշխատողների ծառայողական անձնագրերում	07-12/2020	ՀՀ կառավարություն	ՀՀ պետական բյուջե	ԲԿՈԱԾ-ին հղումներ պարունակող ծառայողական անձնագրեր

ԽՆԴԻՐ 1.8. Մշակել և իրականացնել նախընթաց ուսումնառության ճանաչումը խթանող գործողությունների ազգային ծրագիր՝ հիմնված ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային և որակավորումների ոլորտային շրջանակների օգտագործման վրա (01/2019-12/2020)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
1.8.1. Ստեղծել համապատասխան հանձնախումբ, սահմանել վերջինիս լիազորությունների և պատասխանատվությունների շրջանակը	01-02/2019	ՀՀ ԿԳՆ	-	Գործող հանձնախումբ
1.8.2. Մշակել և հաստատել նախընթաց ուսումնառության ճանաչման ազգային քաղաքականություն և գործողությունների ծրագիրը	03-08/2019	Համապատասխան հանձնախումբ	ԿԳՆ հատկացումներ	ԿԳՆ-ի կողմից հաստատված ծրագիր
1.8.3. Մեկնարկել և իրականացնել նախընթաց ուսումնառության ճանաչման ազգային ծրագիրը	09/2019-12/2020	ԱՓՇԱՏԿ, ՀՀ բուհեր	-	Նախընթաց ուսումնառության ճանաչման գործող մեխանիզմներ

ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿ 2. Իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների որակի հավաստում՝ ազգային և եվրոպական չափորոշիչներին համապատասխան

ԽՆԴԻՐ 2.1. Ստեղծել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառվող որակավորումների նկարագրման (սահմանման) չափորոշիչներ, ձևաչափեր և համապատասխան ընթացակարգ (01-06/2016)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
2.1.1. Մշակել ԲԿՈԱԸ-ում ներառվող որակավորումների նկարագրման չափորոշիչների լրակազմը և ներկայացնան ձևաչափը	01-04/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Որակավորումների ներկայացման ձևաչափ՝ հաստատված ԿԳՆ-ի կողմից
2.1.2. Մշակել ԲԿՈԱԸ-ում որակավորումների ներառման ընթացակարգ	05-06/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Որակավորումների ներառման ընթացակարգ՝ հաստատված ԿԳՆ-ի կողմից

ԽՆԴԻՒՐ 2.2. Մշակել և գործադրել անհրաժեշտ գործիքակազմը ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային և որակավորումների ոլորտային շրջանակների նկարագրիչներին բարձրագույն կրթության ծրագրերի համապատասխանությունը ստուգելու համար (07-12/2016)⁵

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
2.2.1. Մշակել չափանիշներ կրթական ծրագրերի համապատասխանությունը ԲԿՂԱԾ-ին և ՈՌՇ-ներին ստուգելու համար	07-10/2016	Տեմկուտ ALIGN ⁵ ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Համապատասխանության ստուգման ցուցիչների լրակազմ
2.2.2. Մշակել համապատասխանության ստուգման ընթացակարգ	11-12/2016	Տեմկուտ ALIGN ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Համապատասխանության ստուգման ընթացակարգ

⁵ Կրթական ծրագրերի և որակավորումների ազգային շրջանակների միջև համապատասխանության ապահովման և ստուգման համար բուհերին և որակի ապահովման գործակալություններին անհրաժեշտ մեխանիզմների ստեղծմանն ուղղված համատեղ եվրոպական ծրագիր:

ԽՆԴԻՐ 2.3. Ներնուծել և իրականացնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումներ շնորհող կրթական ծրագրերի որակի արտաքին հավաստման (հավատարմագրում կամ աուդիտ) պարտադիր գործընթաց (01/2017-12/2020)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
2.3.1. Կազմել կրթական ծրագրերի հավատարմագրման/աուդիտի ժամանակացույց և միջոցառումների ծրագիր՝ ըստ մասնագիտական ոլորտների (ծրագրային կլաստերների)	01-03/2017	ՈԱԿ, ՀՀ ԿԳՆ, ՀՀ բուհեր	-	Արտաքին ծրագրային գնահատման ժամանակացույց՝ հաստատված ԿԳՆ-ի կողմից
2.3.2. Կազմավորել փորձագիտական խմբեր ըստ մասնագիտական ոլորտների (ծրագրային կլաստերների)	04-06/2017	ՈԱԿ	-	Փորձագիտական խմբեր ԲԿ բոլոր մասնագիտական ոլորտներում
2.3.3. Կազմավորել փորձագիտական խմբերի ուսուցում	07-12/2018	ՈԱԿ	ՈԱԿ-ի արտաբյուջե, դրամաշնորհային ծրագիր	Ուսուցում անցած 2ուրջ 160 փորձագետ
2.3.4. Իրականացնել կրթական ծրագրերի հավատարմագրում/աուդիտ ըստ սահմանված ժամանակացույցի	01/2019-12/2020	ՈԱԿ	ՀՀ բուհեր	Արտաքին գնահատում անցած ԲԿ 2ուրջ 400 ծրագիր

ԽՆԴԻՐ 2.4. Ստեղծել և գործարկել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային 2 ջրջանակում ներառված որակավորումների ազգային տեղեկատվական ռեգիստր (01-12/2018)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
2.4.1. Մշակել ռեգիստրի կառուցվածքը և ձևաչափը, որակավորումների գրանցման ու տվյալների ներկայացման կարգը	01-03/2018	ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույց/մարմին	ԿԳՆ-ի հատկացումներ	Որակավորումների գրանցման ղեկավար ձեռնարկ
2.4.2. Հաստատել որակավորումների ռեգիստրը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունում	04/2018	ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույց/մարմին	-	ԿԳՆ-ի կողմից հաստատված ռեգիստր
2.4.3. Գրանցել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումները ազգային տեղեկատվական ռեգիստրում	05-12/2018	ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույց/մարմին	-	ՀՀ ԲԿ որակավորումների գործող ռեգիստր

ՌԱԶՄՆԱԿԱՐԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿ 3. Խթանել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակում ներառված որակավորումների ճանաչումը արտերկրում, իսկ այնտեղ շնորհվածներինը՝ Հայաստանում

ԽՆԴԻՐ 3.1. Համապատասխանեցնել ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակը եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքի և Որակավորումների եվրոպական շրջանակներին (01-12/2016)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
3.1.1. Ստեղծել ինքնահավաստագրման աշխատանքային խումբ	01/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	-	Գործող աշխատանքային խումբ
3.1.2. Նախապատրաստել ԲԿՈԱԾ-ը ինքնահավաստագրման գործընթացին, կազմել ինքնահավաստագրման զեկույց	02-06/2016	Տեմպուս ARMENQA ծրագիր	Համաձայն ծրագրի բյուջեի	Ինքնահավաստագրման զեկույց՝ հայերեն և անգլերեն լեզուներով
3.1.3. Ներգրավել եվրոպական փորձագետներին, իրականացնել ինքնահավաստագրման գործընթաց	07-12/2016	ՀՀ ԿԳՆ, ԱՓԾԱՏԿ	ԿԳՆ հատկացումներ	Որոշում ինքնահավաստագրման արդյունքների վերաբերյալ

ԽՆԴԻՐ 3.2. Կնքել բարձրագույն կրթության որակավորումների փոխարարաբերման վերաբերյալ երկկողմ համաձայնագրեր եվրոպական և այլ տարածաշրջանների երկրների հետ (01/2017-12/2020)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
3.2.1. Կազմել կնքվող համաձայնագրերի տիպային օրինակ	01-02/2017	ԱՓՇԱՍԿ	-	Համաձայնագրի տիպային օրինակ
3.2.2. Կազմել առաջնահերթ/գերակա երկրների ցանկը և նրանց հետ վարել նախնական բանակցություններ	03-05/2017	ԱՓՇԱՍԿ	-	Երկրների հաստատված ցանկ
3.2.3. Կնքել համապատասխան համաձայնագրեր՝ ըստ պատրաստության աստիճանի	06/2017-12/2020	ԱՓՇԱՍԿ	-	Շուրջ 30 կնքված համաձայնագիր

ԽՆԴԻՐ 3.3. Տրամադրել ամբողջական և հավաստի տեղեկատվություն որակավորումների ծանուցման արտասահմանյան մարմիններին՝ ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի և դրա որակավորումների վերաբերյալ (01/2019-12/2020)

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
3.3.1. Ստեղծել ԲԿՈԱԾ-ի որակավորումների շեփոստրի անվերին տարբերակը, բոլոր գրանցված որակավորումների նկարագրությունները թարգմանել անգլերեն	01-12/2019	ԲԿՈԱԾ-ի պատասխանատու կառույց/մարմին, ՀՀ բուհեր	ՀՀ բուհեր	ԲԿՈԱԾ-ի որակավորումների անվերին նկարագրություններ

Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
3.3.2. Տեղադրել այն ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույցի և ԱՓՇԱՏԿ-ի կաբլերում, տրամադրել արտասահմանյան որակավորումները ճանաչող օտարերկրյա կառույցներին	01-12/2020	ԲԿՈԱԸ-ի պատասխանատու կառույց/մարմին, ԱՓՇԱՏԿ	-	ԲԿՈԱԸ-ի որակավորումների տեղեկատվական ռեգիստրը հասանելի է անգլերենով

ԽՆԴԻՐ 3.4. Նպաստել ՀՀ բուհերի, սովորողների, գործատուների և այլ շահակիցների իրազեկվածության բարձրացմանը Ակադեմիական փոխճանաչման և շարժունության ազգային տեղեկատվական կենտրոնի (ԱՓՇԱՏԿ) գործառույթների վերաբերյալ (01/2018-12/2019)

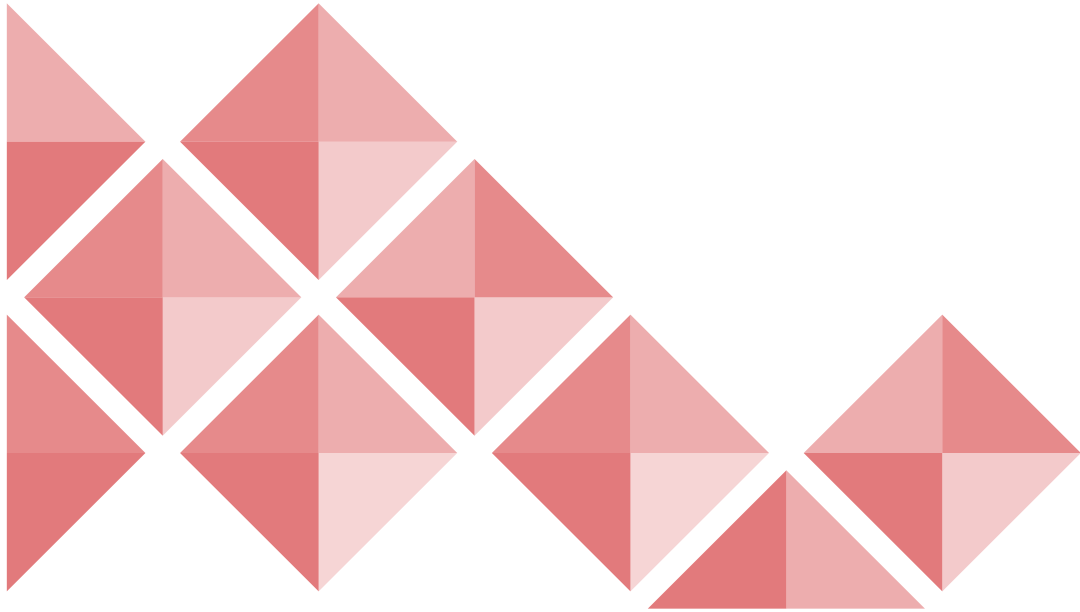
Գործողություն/միջոցառում	Ժամկետ	Պատասխանատու	Ֆինանսավորման աղբյուր	Ակնկալվող արդյունք
3.4.1. Կազմել և հրատարակել որակավորումների ճանաչման գործընթացը լուսաբանող ուղեցույց և տարբեր տեղեկատվական նյութեր: Տարածել դրանք հիմնական շահակիցների շրջանում	01/2018-12/2017	ԱՓՇԱՏԿ	ԱՓՇԱՏԿ-ի բյուջե	Որակավորումների ճանաչման ուղեցույց և տեղեկատվական նյութեր
3.4.2. Պարբերաբար կազմակերպել որակավորումների ճանաչման գործընթացի վերաբերյալ տեղեկատվական սեմինարներ բուհերի, գործատուների և այլ շահակիցների համար	01/2019-12/2020	ԱՓՇԱՏԿ	-	Տեղեկատվական 4 սեմինար

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

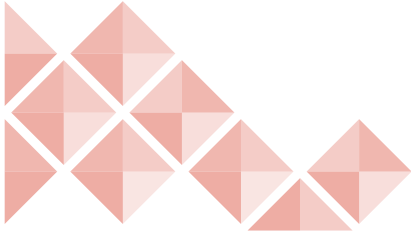

**TEMPUS «ԱՐՄԵՆՔԱ» ՆԱԽԱԳԻԾ
ԹԻՎ 543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES
«ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՎ ՈՒՈՐՏԱՅԻՆ
ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՅՈՒՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ»**

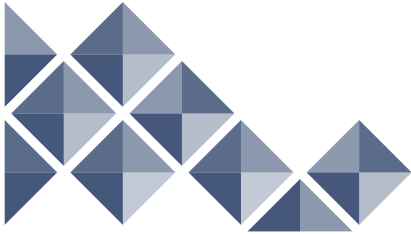
**ՀՀ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԳՈՐԾԱԴՐՄԱՆ ԴԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԵՅԱԿԱՐԳ**

ԵՐԵՎԱՆ 2016

***Այս նախագիծը ֆինանսավորվել է Եվրոպական
Հանձնաժողովի օժանդակությամբ:***

***Սույն հրապարակումը արտացոլում է միայն
հեղինակների տեսակետները, և Հանձնաժողովը
պատասխանատվություն չի կրում դրանում տեղ
գտած տեղեկատվության կիրառման համար:***

***This project has been funded with support from the
European Commission.***

***This publication reflects the views only of the
author, and the Commission cannot be held
responsible for any use which may be made of the
information contained therein.***

ՆԱԽԱԲԱՆ

2011 թվականին ՀՀ որակավորումների առաջին ազգային շրջանակի (ՈԱՇ) հաստատումից հետո ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարությունը (ԿԳՆ) նախաձեռնեց ՈԱՇ-ի ինքնահավաստագրման գործընթաց (2012թ.): Արդյունքում բացահայտվեցին մի շարք բացթողումներ, որոնցից մեկը երկրում ՈԱՇ-ի գործադրման համար պատասխանատու մարմնի/կառույցի բացակայությունն էր:

Հայաստանում ՈԱՇ-ի գործնականացման համար անմիջականորեն պատասխանատու մարմնի/կառույցի բացակայության հետևանքով ՈԱՇ-ը համապատասխան կիրառություն չգտավ ինչպես ուսումնական հաստատություններում՝ որակավորումների մշակման և շնորհման, այնպես էլ աշխատաշուկայում՝ դրանց ճանաչման և աշխատանքի ընդունման գործընթացներում: Այս մասին էր փաստում նաև առաջին ՈԱՇ-ի ընդունմանը հաջորդած երեք տարվա փորձը:

2016թ-ին ՀՀ Կառավարության կողմից նոր ՈԱՇ-ի հաստատումից, ինչպես նաև «ԱՐՄԵՆ-ՔԱ» նախագծի շրջանակներում բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի իրականացման ռազմավարության մշակումից հետո կրկին հրատապ դարձավ վերոնշյալ մարմնի/կառույցի ստեղծումը: Այդ նպատակով՝ ՀՀ ԿԳՆ-ի առաջարկով «ԱՐՄԵՆ-ՔԱ» նախագծի շրջանակներում մշակվեց նաև բարձրագույն կրթության որակավորումների շրջանակի գործադրման համար պատասխանատու մարմնի/կառույցի գործունեության սույն հայեցակարգը, որում սահմանված են վերջինիս գործունեության նպատակը, հիմնական խնդիրները և դրանցից յուրաքանչյուրի իրականացման գործառնությունները: 2016թ-ին հայեցակարգը ներկայացվել է ՀՀ ԿԳՆ-ի դիտարկմանը:

ՀՀ բարձրագույն կրթության ՈԱՇ-ի գործադրման պատասխանատու մարմնի հայեցակարգի հիմնական նպատակը վերջինիս պատշաճ գործունեության համար կանոնակարգային և մեթոդաբանական հենքի ստեղծումն է:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԲԿ	Բարձրագույն կրթություն
ԲԿՈԱՇ	ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակ
ԲԿՈԵՇ	Բարձրագույն կրթության որակավորումների եվրոպական շրջանակ (Դուբլինյան նկարագրիչներ)
ԲՈԻՀ	Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն
ԵԲԿՏ	Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք
ԿԳՆ	ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՈԱ	Որակի ապահովում
ՈԵՇ	Հարատև/ցկյանս ուսումնառության որակավորումների եվրոպական շրջանակ
ՈՈՇ	Որակավորումների ոլորտային շրջանակ

ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳ

ՀՀ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԳՈՐԾԱԴՐՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը (այսուհետ՝ ԿԳՆ) Հայաստանում բարձրագույն կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի (այսուհետ՝ ԲԿՈԱՇ) և Որակավորումների ազգային գրանցամատյանի (ռեգիստրի) ստեղծման, ներդրման, իրականացման, պահպանման և զարգացման պետական լիազորված մարմինն է:

ԿԳՆ-ն նշված իրավասություններն իրականացնում է ԲԿՈԱՇ-ի համար պատասխանատու մարմնի/կառույցի (ԿԳՆ ստորաբաժանում, առանձնացված կառույց, խորհուրդ կամ հանձնաժողով) միջոցով՝ համագործակցելով շահագրգիռ այլ նախարարությունների (Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի, Առողջապահության, Արդարադատության, Պաշտպանության, Արտակարգ իրավիճակների, Գյուղատնտեսության, Քաղաքաշինության), պետական գերատեսչությունների ու հաստատությունների, ինչպես նաև հասարակական ու սոցիալական գործընկերների հետ:

ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ի գործադրման համար պատասխանատու մարմինը լուծում է հետևյալ հիմնական **խնդիրները**.

1. ստեղծում և գործադրում է ԲԿՈԱՇ-ը և ԲԿՈՈՇ-ները,
2. իրականացնում է ԲԿՈԱՇ-ում ներառված որակավորումների կրթական ծրագրերի լիցենզավորման գործընթացը,
3. ապահովում է ԲԿՈԱՇ-ի հրապարակայնությունը և վարում է որակավորումների ազգային գրանցամատյանը (ռեգիստրը):

Վերոնշյալ խնդիրները լուծելու նպատակով՝ ՀՀ ԲԿՈԱՇ-ի գործադրման համար պատասխանատու մարմինն իրականացնում է հետևյալ հիմնական գործառնությունները:

ԽՆԴԻՐ 1. ԲԿՈԱՇ-ի և ԲԿՈՈՇ-ների ստեղծում և գործադրում.

1. Համակարգում է ԲԿՈԱՇ-ի մշակման աշխատանքները՝
  - ստեղծում է ԲԿՈԱՇ-ի մշակման աշխատանքային խումբ՝ բուհերի, գործատուների և ուսանողների ներկայացուցիչների ներգրավմամբ,
  - համակարգում և օժանդակում է աշխատանքային խմբի գործունեությունը,
  - կազմակերպում է քննարկումներ բոլոր հիմնական շահակիցների (բուհեր, գործատուներ, ուսանողներ, ոլորտը կարգավորող պետական կամ հասարակական կառույցներ, հասարակական գործընկերներ, այլ շահագրգիռ կողմեր) մասնակցությամբ,
  - կազմում է ԲԿՈԱՇ-ի վերջնական նախագիծը և ներկայացնում ԿԳՆ:
2. Համակարգում է ԲԿՈԱՇ-ի ինքնահավաստագրման աշխատանքները՝
  - ստեղծում է ինքնահավաստագրման զեկույցը կազմող աշխատանքային խումբ,
  - հրավիրում է եվրոպական փորձագետներ՝ Որակավորումների եվրոպական շրջանակի և ԵԲԿՏ որակավորումների շրջանակի հետ ԲԿՈԱՇ-ի համադրելիությունը հավաստող ինքնահավաստագրման գործընթացն իրականացնելու համար,
  - հրապարակում է ինքնահավաստագրման արդյունքները:
3. Համակարգում է ՀՀ բարձրագույն կրթության որակավորումների ոլորտային շրջանակների (ԲԿՈՈՇ) մշակման աշխատանքները՝
  - ստեղծում է ԲԿՈՈՇ-ների մշակման աշխատանքային խմբեր՝ ըստ առարկայական/մասնագիտական ոլորտների,
  - համակարգում և օժանդակում է ոլորտային աշխատանքային խմբերի գործունեությունը,

- կազմակերպում է քննարկումներ բոլոր հիմնական շահակիցների (բուհեր, գործատուներ, ուսանողներ, ոլորտը կարգավորող պետական կամ հասարակական կառույցներ, հասարակական գործընկերներ, այլ շահագրգիռ կողմեր) մասնակցությամբ,
  - կազմում է ԲԿՈԱՇ-ների վերջնական նախագծերը և ներկայացնում ԿԳՆ-ի հաստատմանը:
4. ԲԿՈԱՇ-ին առնչվող օրենսդրության և ենթօրենսդրական ակտերի, իրականացման քաղաքականության և ռազմավարության վերաբերյալ ՀՀ ԿԳՆ-ն և այլ շահագրգիռ մարմիններ ու գերատեսչություններ է ներկայացնում համապատասխան առաջարկներ և նախագծեր:
  5. Մշակում և իրականացնում է ազգային, միջազգային կամ եվրոպական ծրագրեր և նախագծեր՝ իր առջև դրված խնդիրները հաջողությամբ կատարելու նպատակով:
  6. ՀՀ-ում Որակավորումների եվրոպական շրջանակի (ՈԵՇ) և ԵԲԿՏ որակավորումների շրջանակի (Դուրլինյան բնութագրիչներ) ազգային համակարգող օղակն է, որն ապահովում է ԲԿՈԱՇ-ի համադրելիությունը որակավորումների եվրոպական և միջազգային շրջանակների հետ:

ԽՆԴԻՐ 2. ԲԿՈԱՇ-ում ներառված որակավորումների կրթական ծրագրերի լիցենզավորման գործընթացի իրականացում

7. Մշակում և ԿԳՆ հաստատմանն է ներկայացնում ԲԿՈԱՇ-ում ներառվող որակավորումների կրթական (ուսումնական) ծրագրերի լիցենզավորման չափանիշները, չափորոշիչները և համապատասխան ընթացակարգը:
8. Համակարգում է ԲԿՈԱՇ-ում ներառվող որակավորումների կրթական (ուսումնական) ծրագրերի լիցենզավորման աշխատանքները.
  - ստեղծում է ՀՀ բարձրագույն կրթության ծրագրերի լիցենզավորման ոլորտային հանձնաժողովներ,
  - համակարգում և օժանդակում է ոլորտային հանձնաժողովների գործունեությունը,
  - կազմակերպում է կրթական ծրագրերի գնահատման/լիցենզավորման գործընթացը,
  - կազմում և ԿԳՆ հաստատմանն է ներկայացնում կրթական ծրագրերի լիցենզավորման վերաբերյալ որոշման նախագիծը:

ԽՆԴԻՐ 3. ԲԿՈԱՇ-ի հրապարակայնության ապահովում և որակավորումների ազգային գրանցամատյանի (ռեգիստրի) վարում

9. Մշակում և կիրարկում է հստակ և թափանցիկ ընթացակարգեր և չափանիշներ՝ ԲԿՈԱՇ-ում որակավորումների ընդգրկման/գրանցման համար:
10. Մշակում է ԲԿՈԱՇ-ում որակավորումների ընդգրկման/գրանցման համար անհրաժեշտ փաստաթղթային փաթեթի կազմը և ձևաչափը, այդ մասին իրազեկում բոլոր շահակիցներին:
11. Մշակում է ԲԿՈԱՇ-ի ազգային տեղեկատվական գրանցամատյանի (ռեգիստրի) կառուցվածքը և ձևաչափը, հաստատում է որակավորումների գրանցման ու տվյալների ներկայացման կարգը:
12. Ստեղծում, (կառա)վարում, գրանցում, պահպանում և թարմացնում/նորացնում է ԲԿՈԱՇ-ում ներառված որակավորումների ազգային տեղեկատվական գրանցամատյանը (ռեգիստրը):
13. Ապահովում է ԲԿՈԱՇ-ի և ԲԿՈՈՇ-ների վերաբերյալ հանրային տեղեկատվությունը և կիրարկման ձևերը:
14. Ստեղծում, շահագործում, պահպանում և զարգացնում է ԲԿՈԱՇ-ի կայքէջը՝ բոլոր շահակիցներին (գործատուներ, դիմորդներ և նրանց ծնողներ, ուսանողներ և շրջանավարտներ, մասնագետներ, բուհեր, դասախոսներ, ոլորտը կարգավորող պետական կամ հասարակական կառույցներ ու գործընկերներ և այլ շահագրգիռ կողմեր) տրամադրելով մշտապես նորացվող և ամբողջական տեղեկատվություն ԲԿՈԱՇ-ում ներառված որակավորումների վերաբերյալ:
15. Մշակում և հրապարակում է ղեկավար ձեռնարկներ և ուղեցույցներ՝ ԲԿՈԱՇ-ի և ԲԿՈՈՇ-ների գործառույթների լուսաբանման և կիրարկման համար, տարածում է կիրարկման հայաստանյան և միջազգային լավագույն փորձը, կազմում ԲԿՈԱՇ-ի իրականացման վերաբերյալ ազգային զեկույցներ, հավաքում և տրամադրում է համապատասխան վիճակագրական տվյալներ:

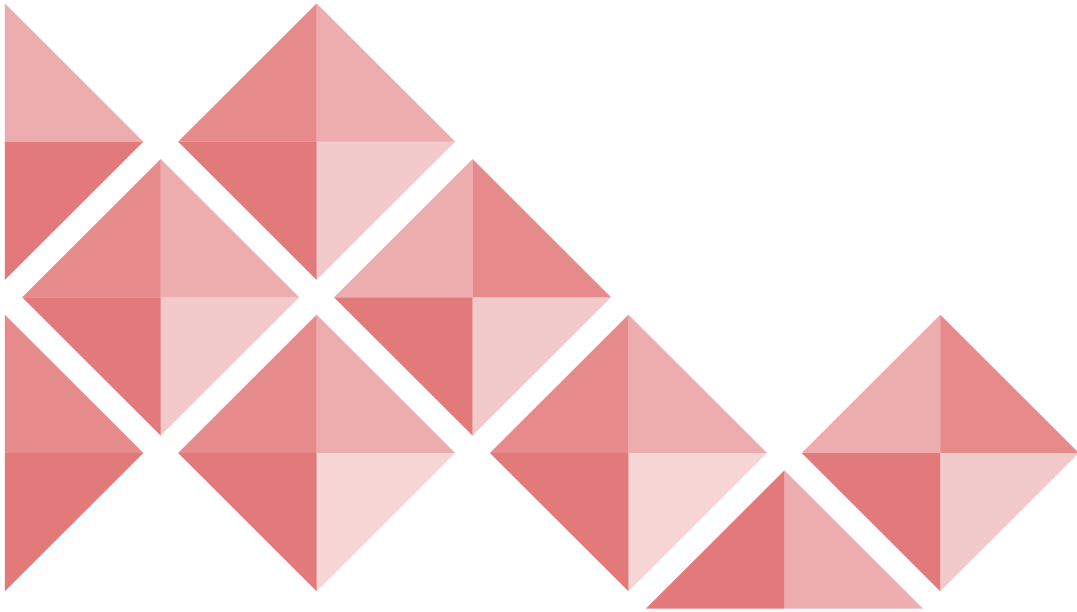

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

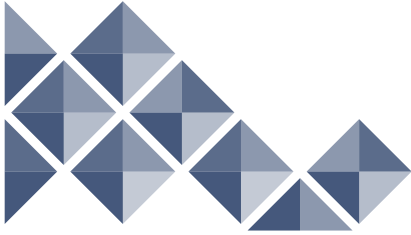

**TEMPUS "ARMENQA" PROJECT
543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES
IMPLEMENTATION OF NATIONAL AND SECTORIAL
QUALIFICATIONS FRAMEWORKS IN ARMENIA**

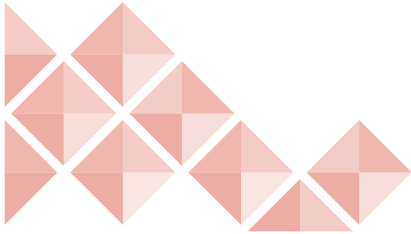
**IMPLEMENTATION STRATEGY
OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR
HIGHER EDUCATION OF ARMENIA
FOR 2016-2020**

YEREVAN 2016

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Այս նախագիծը ֆինանսավորվել է Եվրոպական Հանձնաժողովի օժանդակությամբ:

Սույն հրապարակումը արտացոլում է միայն հեղինակների տեսակետները, և Հանձնաժողովը պատասխանատվություն չի կրում դրանում տեղ գտած տեղեկատվության կիրառման համար:

CONTENTS

FOREWORD	60
ABBREVIATIONS	61
INTRODUCTION	62
STRATEGIC GOALS.....	63
STRATEGIC OBJECTIVE AND PERFORMANCE INDICATORS.....	64
ACTIVITIES AND MEASURES	72
IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC PLAN.....	80
APPENDIX 1.	
TIMELINE FOR THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC PLAN	81
APPENDIX 2.	
WORK-PLAN FOR THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC PLAN	83

FOREWORD

Implementation of the National Qualifications Framework has been one of the main focuses and challenges in reforming higher education system in Armenia during the last decade. The first National Qualifications Framework (NQF) was introduced by the RA Government in 2011 after several years of preparatory work. Although three years have passed since the first NQF was adopted it had little implications for higher education sector. In 2012 the Ministry of Higher Education and Science (MoES) of RA initiated an NQF self-certification process. As a result of the evaluation by an international panel of experts a number of drawbacks and shortcomings were identified that hindered the NQF impact on education sector of Armenia. One of these shortcomings was lack of the NQF long-term Implementation Strategy with a detailed work plan and timeline.

After the development of the new RA NQF for higher education in 2014 within the frame of TEMPUS “ARMENQA” PROJECT 543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES “*IMPLEMENTATION OF NATIONAL AND SECTORIAL QUALIFICATIONS FRAMEWORKS IN ARMENIA*” “Implementation Strategy of the National Qualifications Framework for Higher Education in Armenia for 2016-2020” was developed as well in 2015.

The Strategy and the Implementation Work Plan were presented to the RA MoES in October 2015 for discussion and receiving feedback from main stakeholders. Since new RA NQF was not approved by the RA Government at that time the MoES postponed the enforcement of the NQF Implementation Strategy.

After the NQF approval by the RA Government in July 2016 its Implementation Strategy could already be realized.

At the time of publishing the NQF Implementation Strategy in the frame of “ARMENQA” Project several of its objectives, activities and measures have already been implemented or are in the process of implementation. In the Work Plan they are presented in **blue** and **green** respectively.

ABBREVIATIONS

ANAU	Armenian National Agrarian University
ANQA	National Centre for Professional Education Quality Assurance Foundation
ASPU	Armenian State Pedagogical University
EHEA	European Higher Education Area
EQF for LLL	European Qualifications Framework for Lifelong Learning
EQFHE	European Qualifications Framework for Higher Education
ESG	Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area
GSPI	Gyumri State Pedagogical Institute
GSU	Gavar State University
HE	Higher Education
HEI	Higher Education Institution
LHPGPE	Law on Higher and Postgraduate Professional Education
MoES	Ministry of Education and Science of the Republic of Armenia
NCSRHE	National Center of Strategic Research in Higher Education
NICARM	National Information Center for Academic Recognition and Mobility
NQFHE	National Qualifications Framework for Higher Education
QA	Quality Assurance
RA	Republic of Armenia
RUEA	Republican Union of Employers of Armenia
SQF	Sectorial Qualifications Framework
YSU	Yerevan State University
YSULS	Yerevan State University of Languages and Social Science

INTRODUCTION

This strategy defines the long-term goals and objectives of the National Qualifications Framework for Higher Education (NQFHE) of Armenia the fulfillment of which aims at the further development of higher education system in Armenia.

The strategy includes appropriate actions and mechanisms to disseminate and implement the NQFHE broadly among stakeholders, clarify the links among various higher education qualifications, ensure their quality as well as make NQFHE qualifications recognizable abroad. For the successful implementation of the strategy a proactive involvement of all interested stakeholders, especially Ministry of Education and Science (MoES), HEIs and other educational institutions, National Center for Professional Education Quality Assurance (ANQA), National Information Center for Academic Exchange and Mobility (NICARM), as well as learners, employers, other social partners, related state institutions and agencies is required.

Higher education qualifications and the utilization of learning outcomes in the development process of education programmes, establishment of transparent and diversified paths between various qualifications, quality assurance of the NQFHE qualifications as well as promotion of international recognition are the key guarantees for the effective implementation of the NQFHE.

Meanwhile, a body or structure in charge of the NQFHE implementation should be designated or newly established for coordinating the implementation of the NQFHE strategy activities as well as to supervise/monitor the progress and achievement of its goals and objectives.

The implementation of the NQFHE strategy in RA is based on three main goals. Respective strategic objectives are defined and certain actions/measures are developed for their fulfillment. To measure the degree or progress of implementation of each strategic objective, performance or progress evaluation indicators are defined. The strategic plan also contains a corresponding schedule and a work-plan, where the timelines, people in charge, the funding source and expected results for each of the given actions/events are presented.

STRATEGIC GOALS

Taking into account the analysis¹ of the current situation of the NQFHE implementation and the results² of the findings of higher education current needs - three main strategic goals for the successful implementation of the NQFHE are set:

1. To make the society aware of the NQFHE of RA and promote its utilization by all key stakeholders.
2. To implement quality assurance of the qualifications included in the NQFHE of RA in compliance with national and European standards.
3. To promote recognition of the qualifications included in the NQFHE of RA abroad and the ones granted abroad-in Armenia.

The implementation of abovementioned goals envisages the establishment and utilization of a simple, perceivable, transparent and interrelated qualifications system focused on the needs of society and economy.

---

¹ - Stefen Adam, Eva Gonzi (members of the self-certification working group of NQF of RA as international consultants) Analysis of the Current Situation in the National Qualifications Framework, including its subsequent recommendations. Report, May 31, 2012 (18 pages).

- Stefen Adam, Eva Gonzi, The preliminary evaluation of the National Qualifications Framework of RA. Report, December 11, 2012 (7 pages).

- Armen Ashotyan (Minister of Education and Science of RA), Report at the 2nd Regional Conference of Ministers of Education devoted to Implementation of the EHEA Principles in member countries. Strasburg, November 22-23, 2012 (<http://www.coe.int/higher-education>).

² A. Budaghyan, Yu. Sargsyan, N. Manasyan, M. Santurjyan, Current State and Perspectives of Higher Education Reforms of Armenia in the Context of the Bologna Process. The analytical report prepared by the Order of Ministry of Education and Science of RA, National Center for Strategic Research in Higher Education. PrintInfo, Yerevan, 2012 (222 pages).

STRATEGIC OBJECTIVE AND PERFORMANCE INDICATORS

The objectives fulfillment of which in the long-term perspective will result in the implementation of the three stated strategic goals as well as progress/performance evaluation indicators that enable to measure the current progress and outcomes achieved towards implementation of the objectives by the end of the project are represented below.

GOAL I. TO MAKE THE SOCIETY AWARE OF THE NQFHE OF RA AND PROMOTE ITS UTILIZATION BY ALL KEY STAKEHOLDERS.

National Qualifications Framework for Higher Education (NQFHE) of RA should, first of all, be understandable and perceivable for the learners, HEIs (and other educational institutions), employers, related state and public structures and other stakeholders, at the same time be convenient from its usage perspective. Hence, qualifications should be developed and described/defined in such a way to meet all these requirements. During the NQFHE implementation process high importance must be given to the learning outcomes, which should become the basis for the description, comparison, evaluation, awarding and recognition of qualifications and other learning achievements. The importance of the NQFHE of RA would be increased if it is extensively used in the processes of selection and appointment of staff/specialists for certain job (service) positions, as well as for admission of students/learners at higher educational institutions. This supposes an increase of broad awareness on the NQFHE and its qualifications, as well as continuous development of relevant knowledge within the society. From this perspective nowadays the establish-

ment of national information database/register of the NQFHE qualifications and corresponding educational programmes is of utmost importance.

Objectives to be fulfilled by 2020

- 1.1. To establish a body/structure in charge of the NQFHE implementation and its further development.
- 1.2. To increase the awareness of the society and all stakeholders on the NQFHE of RA.
- 1.3. To develop a methodological and legal basis as well as practical tools for the NQFHE implementation of RA.
- 1.4. To develop the entire potential of the NQFHE key stakeholders for efficient use and further improvement of the framework.
- 1.5. To create RA HE Sectorial Qualifications Framework (SQF) for various professional fields of higher education in compliance with the NQFHE.
- 1.6. To develop and implement a complex programme of measures for implementation of the NQFHE at institutional (university) level.
- 1.7. To develop a project for legal amendments to include appropriate references to the NQFHE in the occupational specifications (employment passports) of state and public employees.
- 1.8. To develop and implement a national action plan on recognition of prior learning based on National Qualifications Framework for Higher Education and Sectorial Qualifications Framework NQFHE and SQF.

Progress/performance evaluation indicators

- ◆ *Body in charge of the NQFHE implementation is established by the Ministry of Education and Science of the Republic of Armenia (MoES) and is operational.*
- ◆ *Key stakeholders (particularly HEIs and employers) are sufficiently informed about the NQFHE, which is evidenced by the surveys undertaken.*
- ◆ *Appropriate references to the NQFHE are available in RA higher education legislation.*
- ◆ *Methodological manuals and guidelines supporting the NQFHE implementation in HEIs and other stakeholder organizations are available.*
- ◆ *The representatives of HEIs, bodies regulating the field of higher education, institutions of accreditation and recognition, employers and other social partners have undergone appropriate trainings for the use of the NQFHE.*
- ◆ *Corresponding SQFs are available in all professional fields of RA HE.*
- ◆ *HEIs and other educational institutions use the NQFHE and the SQFs while developing and evaluating educational programmes.*
- ◆ *The educational programmes are in line with the requirements of the NQFHE and the SQFs descriptors and are based on learning outcomes.*
- ◆ *Diploma supplement includes corresponding references to the NQFHE.*
- ◆ *Employers and structures regulating professional practice (professional associations, etc.) use the NQFHE descriptors while choosing and recruiting employees.*

- ◆ *Procedures and standards recognizing prior learning are available. The NQFHE and the SQF descriptors are used in measuring and assessing learning achievements of learners.*

During the implementation of the Strategy monitoring mechanisms and, if required, additional indicators for evaluating the performance as well will be developed together with key stakeholders.

GOAL II. TO IMPLEMENT QUALITY ASSURANCE OF THE QUALIFICATIONS INCLUDED IN THE NQFHE OF RA IN COMPLIANCE WITH NATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS.

From the perspective of ensuring public (including international) trust to the qualifications awarded in RA setting high standards for the qualifications, their maintenance and permanent improvement, as well as the use of efficient mechanisms of quality assurance are also vital. Quality assurance of the qualifications included in the NQFHE of RA in compliance with the national and European standards' requirements will be of crucial importance to ensure the NQFHE trustworthiness, establish and strengthen mutual trust in the professional labor market and the higher education system of RA.

Objectives to be fulfilled by 2020

- 1.1. To establish standards, formats and appropriate procedures for the description (definition) of qualifications to be included in RA NQFHE.
- 1.2. To develop and implement necessary tools for checking the compliance of HE programmes with the descriptors of the NQFHE and the SQFs.
- 1.3. To introduce and implement a mandatory procedure of external evaluation (accreditation or audit) for educational programmes of the qualifications included in the NQFHE.
- 1.4. To establish and operate a National Information Register of the NQFHE Qualifications.

Progress/performance evaluation indicators

- *Common (unified) formats and approval procedures for definition (description) of the NQFHE qualifications are available.*
- *Clear standards for checking compliance of educational programmes with the NQFHE and the SQFs are available.*
- *The existing regulation on accreditation of the educational programmes of RA HE is revised or a new regulation on mandatory external audit of educational programmes is introduced.*
- *National Information Register of the NQFHE Qualifications is operating and is available online to the community at large.*

During the implementation of the Strategy monitoring mechanisms and, if required, additional indicators for evaluating the performance as well will be developed together with key stakeholders.

GOAL III. 3. TO PROMOTE RECOGNITION OF THE QUALIFICATIONS INCLUDED IN THE NQFHE OF RA ABROAD AND THE ONES GRANTED ABROAD-IN ARMENIA.

People generally apply for the recognition of their qualifications for two purposes – to continue education or have an access to the labour market. Besides, there are totally different approaches for recognition of qualifications while taking the job in Armenia, as well as abroad. This is due to the fact that there are certain professional fields where professional practice is regulated by the law (e.g. Medicine, Law etc.) and there are areas, which are not regulated at all.

Recognition of the NQFHE qualifications abroad should be fostered in a number of ways. First of all, NQFHE should be made compatible with the Qualifications Framework of the EHEA (Dublin Descriptors) and undergo self-certification, then it should be aligned with the European Qualifications Framework (EQF for LLL). This would contribute to the recognition of qualifications awarded in RA abroad and would facilitate RA citizens' access to the international labour market or educational field. On the other hand, the considerable growth of qualifications awarded abroad in Armenia requires the clear criteria and procedures for their recognition.

Objectives to be fulfilled by 2020

- 1.1. To align the NQFHE to the frameworks of the EHEA and the EQF.
- 1.2. To sign bilateral agreements on the interrelation of HE qualifications with European and other regional countries.
- 1.3. To provide complete and trustworthy information on the NQFHE of RA and its qualifications to recognition bodies abroad.
- 1.4. To promote the enhancement of awareness of RA HEIs, learners, employers and other stakeholders about NICARM activities.

Progress/performance evaluation indicators

- *The NQFHE has undergone self-certification.*
- *Bilateral agreements on mutual recognition of qualifications are available.*
- *Information in English on the NQFHE and its qualifications is available on the Internet.*
- *Recognition of RA Qualifications via the NQFHE is possible abroad.*
- *Feedback of key stakeholders on NICARM's activities based on the results of surveys.*

During the implementation of the Strategy monitoring mechanisms and, if required, additional indicators for evaluating the performance as well will be developed together with key stakeholders.

ACTIVITIES AND MEASURES

The following activities and measures are offered to fulfill each of the defined objectives.

GOAL I. TO MAKE THE SOCIETY AWARE OF THE NQFHE OF RA AND PROMOTE ITS UTILIZATION BY ALL KEY STAKEHOLDERS.

OBJECTIVE 1.1. To establish a body/structure in charge of the NQFHE implementation and its further development.

- 1.1.1. To organize discussions with MoES, HEIs and other key stakeholders on identifying the status, liabilities and responsibilities of the body/structure in charge of the NQFHE.
- 1.1.2. To develop and approve the charter of the Body/Structure, appoint the staff.
- 1.1.3. To create and approve the normative and methodological basis of the Body/Structure.

OBJECTIVE 1.2. To increase the awareness of the society and all stakeholders on the NQFHE of RA.

- 1.2.1. To create a systematized terminological glossary interpreting the basic terms, concepts and principles of the NQFHE.
- 1.2.2. To develop appropriate guides and elucidating materials for different stakeholders (learners and their parents, HEIs and other educational institutions, employers and their representatives etc.) to make the qualifications more comprehensible and to promote professional orientation of the learners.

- 1.2.3. To take various measures (presentations, discussions, seminars and workshops, etc.) to disseminate the developed terminological glossary, guides and elucidating materials among the key stakeholders.

OBJECTIVE 1.3. To develop a methodological and legal basis as well as practical tools for RA NQFHE implementation.

- 1.3.1. To define the NQFHE and its main objectives in the Law on Higher and Postgraduate Professional Education of RA.
- 1.3.2. To develop a Manual on the NQFHE implementation for HEIs, employers, state authorities regulating the field and other stakeholders.
- 1.3.3. To develop appropriate tools (criteria) and transparent procedures to align existing qualifications with the NQFHE and include new qualifications in the framework.

OBJECTIVE 1.4. To develop the entire potential of the NQFHE key stakeholders for efficient use and further improvement of the framework.

- 1.4.1. To organize periodic trainings and instructions for HEIs' teaching and administrative staffs, relevant employees of the MoES, Body/Structure in charge of the NQFHE, ANQA and NICARM to develop skills on formulating and evaluating qualifications descriptors based on the learning outcomes.
- 1.4.2. To disseminate the NQFHE Implementation Manual among key stakeholders.
- 1.4.3. To implement trainings of the teaching and administrative staffs of HEIs to enhance skills on developing educational programmes and courses based on the NQFHE and the SQFs.
- 1.4.4. See also the activity 1.5.3.

OBJECTIVE 1.5. To create RA HE Sectorial Qualifications Framework (SQF) for various professional fields of higher education in compliance with the NQFHE.

- 1.5.1. To work out a methodology for developing the SQFs for RA higher education and the national model for representation of the SQF.
- 1.5.2. To establish working groups for developing the SQFs according to the current list of professions and qualifications of the higher professional education of RA³.
- 1.5.3. To implement training of the Working groups to develop skills on formulating and evaluating level/qualification descriptors based on learning outcomes.
- 1.5.4. To create 5 pilot SQFs in the professional fields of Law, Civil Engineering, Education, Agriculture and Physics.
- 1.5.5. To disseminate the successful experience of creating SQFs in all other professional fields.

OBJECTIVE 1.6. To develop and implement a complex programme of measures for implementation of the NQFHE at institutional (university) level.

- 1.6.1. To develop national and institutional policies and appropriate methodology for creating educational programmes based on the NQFHE and the SQFs.
- 1.6.2. To develop a common (unified) template and criteria of the specification for representing programmes of RA higher education.
- 1.6.3. To create model bachelor and master programmes in 5 professional fields based on learning outcomes in compliance with the descriptors of the NQFHE and the SQFs.
- 1.6.4. To create and implement a working plan for revision of all programmes in higher education of RA.

---

³ Decision of RA Government #1191 –N from October 23, 2014 on the approval of the Current List of Specialities and Qualifications of Higher Professional Education.

OBJECTIVE 1.7. To develop a project for legal amendments to include appropriate references to the NQFHE in the occupational specifications (employment passports) of state and public employees.

- 1.7.1. To prepare and submit for approval a package of appropriate legislative amendments.
- 1.7.2. To include appropriate references to NQFHE in the employment passports of employees working in state and public structures.

OBJECTIVE 1.8. To develop and implement a national action plan on recognition of prior learning based on the National Qualifications Framework for Higher Education and Sectorial Qualifications Framework NQFHE and SQF.

- 1.7.1. To establish an appropriate commission, to define the scope of its liabilities and responsibilities.
- 1.7.2. To develop and approve a National Policy and an Action Plan for recognition of prior learning.
- 1.7.3. To launch and implement the National Programme for recognition of prior learning.

GOAL II. TO IMPLEMENT QUALITY ASSURANCE OF THE QUALIFICATIONS INCLUDED IN THE NQFHE OF RA IN COMPLIANCE WITH NATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS.

OBJECTIVE 2.1. To establish standards, formats and appropriate procedures for the description (definition) of qualifications to be included in RA NQFHE.

- 2.1.1. To develop a set of standards for description of qualifications to be included in the NQFHE and the format of their representation.
- 2.1.2. To develop a procedure for inclusion/placing of qualifications in the NQFHE.

OBJECTIVE 2.2. Develop and implement necessary tools for checking the compliance of HE programmes with the descriptors of the NQFHE and the SQFs.

- 2.2.1. To develop criteria for checking the compliance of educational programmes with the NQFHE and the SQFs.
- 2.2.2. To develop a procedure for checking the compliance.

OBJECTIVE 2.3. To introduce and implement a mandatory procedure of external evaluation (accreditation or audit) for educational programmes of the qualifications included in the NQFHE.

- 2.3.1. To draw up a timeline and an action plan for the accreditation/auditing of educational programmes according to professional fields (programme clusters).
- 2.3.2. To establish expert groups according to professional fields.

2.3.3. To organize trainings for the expert groups.

2.3.4. To implement the accreditation/audit of educational programmes according to the timeline.

OBJECTIVE 2.4. To establish and operate a National Information Register of the NQFHE Qualifications.

2.4.1. To develop the structure and format of the Register, the mode of registration of the qualifications and presentation of data.

2.4.2. To approve the Qualifications Register at the MoES of RA.

2.4.3. To register RA HE qualifications and programmes in the National Register.

GOAL III. TO PROMOTE RECOGNITION OF THE QUALIFICATIONS INCLUDED IN THE NQFHE OF RA ABROAD AND THE ONES GRANTED ABROAD-IN ARMENIA.

OBJECTIVE 3.1. To align the NQFHE to the frameworks of EHEA and EQF.

- 3.1.1. To set up a working group for self-certification.
- 3.1.2. To prepare the NQFHE for self-certification process, to draw up a self-certification report.
- 3.1.3. To involve European experts, implement a self-certification process.

OBJECTIVE 3.2. To sign bilateral agreements on the interrelation of HE qualifications with European and other regional countries.

- 3.2.1. To prepare a sample of the agreements to be signed.
- 3.2.2. To prepare the list of priority countries and conduct preliminary negotiations with them.
- 3.2.3. To sign appropriate agreements according to the degree of readiness.

OBJECTIVE 3.3. To provide complete and trustworthy information on the NQFHE of RA and its qualifications to recognition bodies abroad.

- 3.3.1. To create the English version of the NQFHE Qualifications Register, to translate the descriptions of all the registered qualifications into English.

- 3.3.2. To put it on the websites of the NQFHE Responsible Body and NICARM, to dispose it to the foreign bodies recognizing foreign qualifications.

OBJECTIVE 3.4. Promote the enhancement of awareness of RA HEIs, learners, employers and other stakeholders about NICARM activities.

- 3.4.1. To prepare and publish a guidebook and other informative materials elucidating the process of recognition of qualifications. To disseminate them among key stakeholders.
- 3.4.2. To organize periodically information seminars on the process of recognition of qualifications for HEIs, employers and other stakeholders.

IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC PLAN

An appropriate timeline (Appendix 1) and a detailed work-plan (Appendix 2) have been developed for the implementation and monitoring of the Strategic Plan of RA NQFHE where the activities/measures envisaged by 2020 period, their implementation timelines and people in charge, as well as the sources of funding and the expected results are presented. The overall supervision of implementation of the Strategic Plan is carried out by the MoES of RA.

The main accountability/reporting mechanisms and timelines for implementation of this Strategic Plan are as follows:

- Annual evaluation of the Working Plan performance by measuring the achieved expected outcomes.
- Overall evaluation of performance at the end of the Strategic Plan by defining the impact of the Programme on the progress/performance indicators and the HE system of RA.

For efficient implementation of the Strategic Plan the Body/Structure in charge of RA NQFHE will closely cooperate with all the HE stakeholders – RA MoES, HEIs (and other educational institutions), ANQA, NICARM, learners, social partners, as well as related state public structures.

APPENDIX 2. WORK-PLAN FOR THE IMPLEMENTATION OF THE STRATEGIC PLAN

STRATEGIC GOAL 1. To make the society aware of the NQFHE of RA and promote its utilization by all key stakeholders.

OBJECTIVE 1.1. To establish a body/structure in charge of the implementation of the NQFHE and its further development (01-06/2016)

Activity/Measure	Deadline	Responsibility	Source of Funding	Expected Result
1.1.1. To organize discussions with MoES, HEIs and other key stakeholders on identifying the status, liabilities and responsibilities of the body/structure in charge of the NQFHE	01/2016	RA MoES	-	Set of appropriate recommendations
1.1.2. To develop and approve the charter of the Body/Structure, appoint the staff	02-03/2016	Tempus ARMENQA Project, RA MoES	According to the Project's budget	Approved charter and staff
1.1.3. To create and approve the normative and methodological basis of the Body/Structure	04-06/2016	Tempus ARMENQA Project, RA MoES	According to the Project's budget	Officially established structure

OBJECTIVE 1.2. To increase the awareness of the society and all stakeholders on the NQFHE of RA
(01/2016–12/2017)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.2.1. To create a systematized terminological glossary interpreting the basic terms, concepts and principles of the NQFHE	01/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Published Terminological Glossary
1.2.2. To develop appropriate guides and elucidating materials for different stakeholders learners and their parents, HEIs and other educational institutions, employers and their representatives etc.) to make the qualifications more comprehensible and to promote professional orientation of the learners	02/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Published 3 Guides and other elucidating materials
1.2.3. To take various measures (presentations, discussions, seminars and workshops, etc.) to disseminate the developed terminological glossary, guides and elucidating materials among the key stakeholders	03/2016–12/2017	Tempus ARMENQA Project, RA MoES, HEIs, NICARM, NQFHE responsible body, RUEA	According to the Project's budget, other sources	4 events to promote the NQFHE awareness

OBJECTIVE 1.3. To develop a methodological and legal basis as well as practical tools for RA NQFHE implementation (01-12/2016)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.3.1. To define NQFHE and its main objectives in the Law on Higher and Postgraduate Professional Education of RA	03-12/2016	RA MoES	-	RA Law on Higher and Postgraduate Professional Education
1.3.2. To develop a Manual on the NQFHE implementation for HEIs, employers, state authorities regulating the field and other stakeholders	01-02/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Published Manual for implementation of the NQFHE recommended by the MoES
1.3.3. To develop appropriate tools (criteria) and transparent procedures to align existing qualifications with the NQFHE and include new qualifications in the framework	01-02/2016	Tempus ARMENQA Project, RA MoES	According to the Project's budget	Criteria and procedures of registration of qualifications in the NQFHE approved by the MoES

OBJECTIVE 1.4. To develop the entire potential of the NQFHE key stakeholders for efficient use and further improvement of the framework (01/2016–12/2017)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.4.1. To organize periodic trainings and instructions for HEIs' teaching and administrative staffs, relevant employees of the MoES, Body/ Structure in charge of the NQFHE, ANQA and NICARM to develop skills on formulating and evaluating qualifications descriptors based on the learning outcomes	01-12/2016	Tempus ARMENQA Project, TWINNING AM/13/ ENP/OT/13 Project	According to the budgets of both projects	About 200 trained people from the NQFHE main stakeholders
1.4.2. To disseminate the NQFHE Implementation Manual among key stakeholders	03-06/2016	Tempus ARMENQA Project	-	1000 disseminated copies of the Manual
1.4.3. To implement trainings of the teaching and administrative staffs of HEIs to enhance skills on developing educational programmes and courses based on the NQFHE and the SQFs	06/2016-12/2017	Tempus ARMENQA Project, TWINNING AM/13/ ENP/OT/13 Project, RA HEIs	According to the budgets of both projects, Sources from HEIs	About 200 trained employees of RA HEIs
1.4.4. See also the activity 1.5.3				

⁴ “Twinning” instrument of the European Union’s Neighborhood Partnership. The Project that aims to strengthen Armenian higher education sector for the purpose of integration into European Higher Education Area.

OBJECTIVE 1.5. To create RA HE Sectorial Qualifications Framework (SQF) for various professional fields of higher education in compliance with the NQFHE (01/2016-12/2020)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.5.1. To work out a methodology for developing the SQFs for RA higher education and the national model for representation of the SQF	01-02/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Published Manual for development of Sectorial Framework
1.5.2. To establish working groups for developing the SQFs according to the current list of professions and qualifications of the higher professional education of RA	01/2016 01-06/2017	Tempus ARMENQA Project, RA MoES	-	Acting 5 working groups, Acting working groups in all professional fields of HE
1.5.3. To implement training of the Working groups to develop skills on formulating and evaluating level/qualification descriptors based on learning outcomes	02-06/2016 07/2017-07/2018	Tempus ARMENQA Project, RA MoES	According to the Project's budget, MoES allocations	25 trained experts, Around 140 trained experts
1.5.4. To create 5 pilot SQFs in the professional fields of Law, Civil Engineering, Education, Agriculture and Physics	07-12/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	5 Sectorial Frameworks
1.5.5. To disseminate the successful experience of creating SQFs in all other professional fields	09/2018-12/2020	RA MoES	MoES allocations	Sectorial Frameworks in all professional fields of HE

OBJECTIVE 1.6. To develop and implement a complex programme of measures for the implementation of the NQFHE at institutional (university) level (01/2016–12/2018)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.6.1. To develop national and institutional policies and appropriate methodology for creating educational programmes based on the NQFHE and the SQFs	03-04/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Published Manual for development of outcome-based educational programmes
1.6.2. To develop a common (unified) template and criteria of the specification for representing programmes of RA higher education	05-06/2016	Tempus ARMENQA Project, RA MoES	According to the Project's budget	A common format for representation of HE study programmes (Programme Specification) and appropriate requirements approved by RA MoES
1.6.3. To create model bachelor and master programmes in 5 professional fields based on learning outcomes in compliance with the descriptors of the NQFHE and the SQFs	07-12/2016	Tempus ARMENQA Project, Respective HEIs	According to the Project's budget	5 samples of HE programmes consistent with the NQFHE and the SQFs
1.6.4. To create and implement a working plan for revision of all programmes in higher education of RA	01/2017 - 12/2018	RA MoES, Respective HEIs	HEIs' allocations	HE programmes consistent with the NQFHE and the SQFs

OBJECTIVE 1.7. To develop a project for legal amendments to include appropriate references to the NQFHE in the occupational specifications (employment passports) of state and public employees (01-12/2020)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.7.1. To prepare and submit for approval a package of appropriate legislative amendments	01-06/2020	RA MoES	-	A package of legislative amendments presented to the RA National Assembly
1.7.2. To include appropriate references to the NQFHE in the employment passports of employees working in state and public structures	07-12/2020	RA Government	RA State Budget	Job passports containing references to the NQFHE

OBJECTIVE 1.8. To develop and implement a national action plan on recognition of prior learning based on National Qualifications Framework for Higher Education and Sectorial Qualifications Framework NQFHE and SQF (01/2019-12/2020)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
1.8.1. To establish an appropriate commission, to define the scope of its liabilities and responsibilities	01-02/2019	RA MoES	-	Operating Commission
1.8.2. To develop and approve a National Policy and an Action Plan for recognition of prior learning	03-08/2019	Respective commission	MoES allocations	The project approved by MoES
1.8.3. To launch and implement the National Programme for recognition of prior learning	09/2019-12/2020	NICARM, RA HEIs	-	Operating mechanisms for recognition of prior learning

STRATEGIC GOAL 2. To implement quality assurance of the qualifications included in the NQFHE of RA in compliance with national and European standards

OBJECTIVE 2.1. To establish standards, formats and appropriate procedures for the description (definition) of qualifications to be included in RA NQFHE (01-06/2016)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
2.1.1. To develop a set of standards for description of qualifications to be included in the NQFHE and the format of their representation	01-04/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	A format/template for representation of qualifications approved by MoES
2.1.2. To develop a procedure for inclusion/placing of qualifications in the NQFHE	05-06/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Procedure for inclusion/placement of qualifications approved by MoES

OBJECTIVE 2.2. To develop and implement necessary tools for checking the compliance of HE programmes with the descriptors of the NQFHE and the SQFs (07-12/2016)⁵

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
2.2.1. To develop criteria for checking the compliance of educational programmes with the NQFHE and the SQFs	07-10/2016	Tempus ALIGN ⁵ Project	According to the Project's budget	A set of indicators for checking the alignment
2.2.2. To develop a procedure for checking the compliance	11-12/2016	Tempus ALIGN Project	According to the Project's budget	A procedure for checking the alignment

⁵ Joint European project aimed at creating mechanisms necessary to HEIs and quality assurance agencies for preserving and checking the alignment between educational programmes and the National framework of qualifications.

OBJECTIVE 2.3. To introduce and implement a mandatory procedure of external evaluation (accreditation or audit) for educational programmes of the qualifications included in the NQFHE (01/2017-12/2020)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
2.3.1. To draw up a timeline and an action plan for the accreditation/auditing of educational programmes according to professional fields (programme clusters)	01-03/2017	ANQA, RA MoES, RA HEIs	-	A schedule of external evaluation of programmes approved by MoES
2.3.2. To establish expert groups according to professional fields	04-06/2017	ANQA	-	Expert groups in all professional fields of HE
2.3.3. To organize trainings for the expert groups	07-12/2018	ANQA	ANQA's own resources, grant programme	Around 160 trained experts
2.3.4. To implement the accreditation/audit of educational programmes according to the timeline	01/2019-12/2020	ANQA	RA HEIs	Around 400 HE programmes undergone external evaluation

OBJECTIVE 2.4. To establish and operate a National Information Register of the NQFHE
Qualifications (01-12/2018)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
2.4.1. To develop the structure and format of the Register, the mode of registration of the qualifications and presentation of data	01-03/2018	Structure/body in charge of the NQFHE	MoES allocations	Manual for registration/ placement of qualifications
2.4.2. To approve the Qualifications Register at the MoES of RA	04/2018	Structure/body in charge of the NQFHE	-	Register approved by MoES
2.4.3. To register RA HE qualifications and programmes in the National Register	05-12/2018	Structure/body in charge of the NQFHE	-	Operating Register for RA HE qualifications

STRATEGIC GOAL 3. STRATEGIC GOAL 3. To promote recognition of the qualifications included in the NQFHE of RA abroad and the ones granted abroad-in Armenia

OBJECTIVE 3.1. To align NQFHE to the frameworks of EHEA and EQF (01-12/2016)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
3.1.1. To set up a working group for self-certification	01/2016	Tempus ARMENQA Project	-	Operating work group
3.1.2. To prepare the NQFHE for self-certification process, to draw up a self-certification report	02-06/2016	Tempus ARMENQA Project	According to the Project's budget	Self-certification report in English and Armenian
3.1.3. To involve European experts, implement a self-certification process	07-12/2016	RA MoES, NICARM	MoES allocations	Decision on the self-certification results

OBJECTIVE 3.2. To sign bilateral agreements on the interrelation of HE qualifications with European and other regional countries (01/2017-12/2020)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
3.2.1. To prepare a sample of the agreements to be signed	01-02/2017	NICARM	-	Common sample of agreement
3.2.2. To prepare the list of priority countries and conduct preliminary negotiations with them	03-05/2017	NICARM	-	Approved list of countries
3.2.3. To sign appropriate agreements according to the degree of readiness	06/2017-12/2020	NICARM	-	About 30 signed agreements

OBJECTIVE 3.3. To provide complete and trustworthy information on the NQFHE of RA and its qualifications to recognition bodies abroad (01/2019-12/2020)

Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
3.3.1. To create the English version of the NQFHE Qualifications Register, to translate the descriptions of all the registered qualifications into English	01-12/2019	Structure/body in charge of the NQFHE, RA HEIs	RA HEIs	English descriptions of the NQFHE qualifications
3.3.2. To put it on the websites of the NQFHE Responsible Body and NICARM, to dispose it to the foreign bodies recognizing foreign qualifications	01-12/2020	Structure/body in charge of the NQFHE, NICARM	-	Information Register of the NQFHE qualifications is available in English

OBJECTIVE 3.4. To promote the enhancement of awareness of RA HEIs, learners, employers and other stakeholders about NICARM activities (01/2018-12/2019)

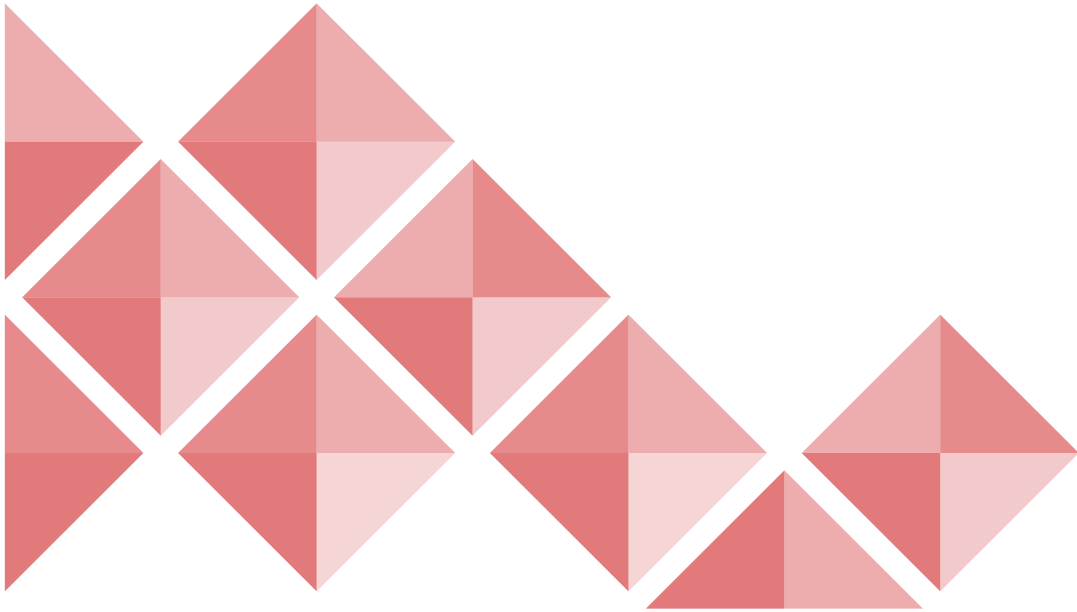
Activity/Measures	Deadline	Responsibility	Source of Financing	Expected Result
3.4.1. To prepare and publish a guidebook and other informative materials elucidating the process of recognition of qualifications. To disseminate them among key stakeholders	01/2018-12/2017	NICARM	NICARM budget	A Guide and information materials for recognition of qualifications
3.4.2. To organize periodically information seminars on the process of recognition of qualifications for HEIs, employers and other stakeholders	01/2019-12/2020	NICARM	-	4 Information seminars

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

**TEMPUS "ARMENQA" PROJECT
543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES
IMPLEMENTATION OF NATIONAL AND SECTORIAL
QUALIFICATIONS FRAMEWORKS IN ARMENIA**

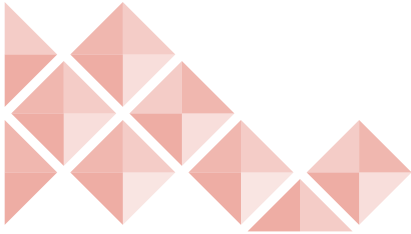
**CONCEPT PAPER
ON FUNCTIONALITIES OF THE BODY IN CHARGE OF
IMPLEMENTATION OF NATIONAL QUALIFICATIONS
FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION OF ARMENIA**

YEREVAN 2016

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Այս նախագիծը ֆինանսավորվել է Եվրոպական Հանձնաժողովի օժանդակությամբ:

Սույն հրապարակումը արտացոլում է միայն հեղինակների տեսակետները, և Հանձնաժողովը պատասխանատվություն չի կրում դրանում տեղ գտած տեղեկատվության կիրառման համար:

FOREWORD

After the approval of the first RA National Qualifications Framework (NQF) in 2011 the Ministry of Higher Education and Science (MoES) of RA initiated an NQF self-certification process (2012). As a result of this a number of drawbacks were identified one of which was the lack of a body/structure in charge of the enforcement of the NQF in Armenia.

As a result of the absence of a body/structure directly in charge of the operationalization of the NQF in Armenia the NQF was not utilized appropriately both in the processes of developing and awarding qualifications in the educational institutions and in their recognition and appointment/hiring in the labour market. This could be proved also by the three-year experience following the approval of the first NQF.

The creation of the abovementioned body/structure became an urgent issue after the approval of the new NQF by the RA Government in 2016 as well as the development within the frame of “ARMENQA” Project of the Implementation Strategy of National Qualifications Framework of Higher Education. For this purpose, according to the suggestion of the RA MoES the Concept Paper on the functionalities of the body/structure in charge of the enforcement of higher education qualification framework within the frame of “ARMENQA” Project was developed. The aim of activity, main objectives and the implementation functions of each of them are defined in the Concept Paper. The Concept Paper was presented to the consideration of the RA MoEs in 2016.

The main goal of the Concept Paper of the body/structure in charge of the RA higher education NQF enforcement is the creation of a methodological and regulatory basis for its proper functioning.

ABBREVIATIONS

EHEA	European Higher Education Area
EQF for LLL	European Qualifications Framework for Lifelong Learning
EQFHE	European Qualifications Frameworks for Higher Education (Dublin Descriptors)
HE	Higher Education
HEI	Higher Education Institution
MoES	Ministry of Education and Science
NQFHE	National Qualifications Frameworks for Higher Education of the Republic of Armenia
NRQ	National Register of Qualifications
QA	Quality Assurance
RA	Republic of Armenia
SQFHE	Sectorial Qualifications Framework for Higher Education

CONCEPT PAPER

ON FUNCTIONALITIES OF THE BODY IN CHARGE OF IMPLEMENTATION OF NATIONAL QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION OF ARMENIA

The Ministry of Education and Science (MoES) is the authorized body for the establishment, adoption, implementation, maintenance and development of National Qualifications Frameworks for Higher Education of the Republic of Armenia (NQFHE of RA) and for National Register of Qualifications (NRQ).

MoES implements the mentioned jurisdictions via the body/structure in charge of the NQFHE (MoES unit, separate structure, board or commission) by cooperating with other interested ministries (Labour and Social Affairs, Health, Justice, Defense, Emergency Situations, Agriculture, Urban Development), state agencies and institutions as well as public and social partners.

The body in charge of the implementation of RA NQFHE deals with the following main **objectives**:

1. Establishes and enforces the NQFHE and the SQFHEs,
2. Implements the licensing process of educational programmes of the qualifications included in the NQFHE,
3. Ensures the publicity of the NQFHE and maintains the NRQ.

To accomplish the above mentioned objectives the body in charge of the implementation of the NQFHE implements the following main functions:

OBJECTIVE I. Establishment and implementation of the NQFHE and the SQFHEs

1. Coordinates the NQFHE development activities:
  - establishes a working group for the NQFHE development involving representatives from HEIs, employers and students,
  - coordinates and supports the activity of the working group,
  - organizes discussions with participation of all key stakeholders (HEIs, employers, students, state or public bodies regulating the field, public partners, other interested parties),
  - finalizes the draft of the NQFHE and submits to MoES for approval.
2. Coordinates the NQFHE self-certification process:
  - establishes a working group responsible for drawing up the self-certification report,
  - invites European experts for the implementation of the self-certification process verifying compliance of the NQFHE with the EQF and EHEA,
  - publicizes the results of the self-certification.
3. Coordinates the works on the SQFHEs development:
  - establishes working groups for development of the SQFs according to the subject/professional fields (sectors),
  - coordinates and supports the activities of the sectorial working groups,
  - organizes discussions with participation of all key stakeholders (HEIs, employers, students, state or public bodies regulating the field, public partners, other interested parties),
  - finalizes the drafts of the SQFs and submits to MoES for approval.

4. Presents appropriate suggestions and projects on the NQFHE-related legislation and sub-legislative acts, the implementation policy and strategy to MoES and other stakeholders and agencies.
5. Develops and implements national, international or European programmes and projects in order to successfully fulfill its tasks.
6. It is a national coordinating structure in RA for the EQF and QF-EHEA (Dublin Descriptors), which ensures compliance of the NQFHE with the European and international qualifications frameworks.

OBJECTIVE II. Implementation of licensing process of educational programmes of qualifications included in the NQFHE

7. Develops and submits to MoES for approval the licensing criteria, standards and corresponding procedure of educational (study) programmes of the qualifications to be included in the NQFHE.

8. Coordinates the activities of licensing of educational (study) programmes of the qualifications to be included in the NQFHE:
  - Establishes sectorial commissions for licensing the study programmes of RA higher education,
  - coordinates and supports the activity of sectorial commissions,
  - organizes the external evaluation/licensing process of educational programmes,
  - submits the draft decision for licensing of educational programmes to MoES for approval.

OBJECTIVE III. Ensuring the publicity of the NQFHE and maintenance of the NRQ

9. Develops and implements clear and transparent procedures and criteria for including/registering qualifications in the NQFHE.
10. Develops composition and format of the package of documents necessary for placement/registration of the qualifications in the NQFHE, makes the key stakeholders aware of it.
11. Develops the structure and format of National Information Register of the NQFHE qualifications, approves the order of registering qualifications and presenting data.
12. Establishes, manages, registers, maintains and updates/upgrades the National Information Register of qualifications included in the NQFHE.
13. Ensures public information and ways of utilization of the NQFHE and the SQFHEs.
14. Creates, exploits, maintains and develops the NQFHE webpage, which provides constantly updating and comprehensive information to all the stakeholders (employers, applicants/entrants and their parents, students and graduates, specialists, HEIs, teachers, state or public bodies regulating the field and other interested parties) on the qualifications included in the NQFHE.
15. Develops and publicizes manuals and guidelines to clarify functionalities of the NQFHE and the SQFHEs and on their implementation, disseminates the best Armenian and international experience on the NQFHE implementation, prepares national reports on the NQFHE implementation, collects and provides appropriate statistical data.

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

**TEMPUS "ARMENQA" PROJECT
543817-TEMPUS-1-2013-1-SE-TEMPUS-SMHES
IMPLEMENTATION OF NATIONAL AND SECTORIAL QUALIFICATIONS
FRAMEWORKS IN ARMENIA**

**ՀՀ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՐՋԱՆԱԿԻ 2016-2020 ԹԹ.
ԻՐԱԿԱՆԱՃՄԱՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**IMPLEMENTATION STRATEGY
OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS FRAMEWORK FOR
HIGHER EDUCATION OF ARMENIA FOR 2016-2020**

Կազմեցին՝

Ա. Բուդաղյան, Ա. Գրիգորյան, Մ. Սանթուրյան, Գ. Հարությունյան, Տ. Ղարիբյան

Composed by:

A. Budaghyan, A. Grigoryan, M. Santurjyan, G. Harutyunyan, T. Gharibyan

**ՀՀ ԲԱՐՉՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՇՐՋԱՆԱԿԻ ԳՈՐԾԱԴՐՄԱՆ ԴԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՄԱՐՄԵԻ
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԵՃԱԿԱՐԳ**

**CONCEPT PAPER
ON FUNCTIONALITIES OF THE BODY IN CHARGE OF
IMPLEMENTATION OF NATIONAL QUALIFICATIONS
FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION OF ARMENIA**

Կազմեցին՝

Ա. Բուդաղյան, Մ. Սանթուրյան

Composed by:

A. Budaghyan, M. Santurjyan